

V I E N Y B Ė

Oldest Lithuanian Newspaper in the World - Founded 1886

REC'D NOV 26 1974

88 M. 15 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1974 M. SPALIO (OCTOBER) 25 D.

Telephone
APplegate 7-7257

30 CENTII

Nuotraukio Alfonso Marcelynas-Marcel, kandidatas į New Yorko gubernatoriaus pareigas Hugh L. Carey, (iki šiol per 14 m. buvęs kongresmonas) ir Valstybės Senatorė Mary Krupsak, kandidatė į New Yorko Gubernatoriaus padėjėjos (Lieutenant General) pareigas. Dešinėje Vienybės redaktorius Jonas Valaitis. Pabuvyje New York'e dalyvavo lietuvių veikėjų ir spaudos atstovų. Dalyvavo ir Donald Manes, Queens Borough Prezidentas, daugeliui lietuvių suteikęs paslaugų.

LIETUVOJE TVARKOSI GERIAU

Naikinami viensėdžiai visam Pabaltijy

"The Washington Post" bendradarbis Peter Osnos lankė Vilnių, Rygą ir Taliną. Išpūdžius aprašė trijuose numeriuose.

Iš Vilniaus straipsnyje Environment Rules - Strickt in Lithuania, rašo:

"Pernai Vilniaus fabrikai suleido didelį kiekį užteršto vandens į Neris upę. Ar tai buvo padaryta per neapsižiūrėjimą ar per nerūpestingumą - neaišku. Tik aišku, kad miesto savivaldybės skyrius kurio žinioje yra vandenių priežiūra, savo uždavinio neatliko. Dėl to buvo užteršta upė, žuvo tūkstančiai žuvų ir į pavoju pastatyta gyventojų sveikata. Apie tai buvo pranešta Gamtos apsaugos komitetui. Jis Vandens apsaugos skyrių nubaugė 71,000 rublių pabauda (beveik \$100,000). Bauda laikoma didžiausia, ligi šiol žinoma už gamtos apsaugos taisyklių pažeidimą.

Lietuvos gamtos apsaugos įstatymai ir jų vykdymas laikomi pavyzdiniais Tar. Sąjungoje, ir respublikos juos seka.

Kur priežastis? - laikraštis klausia. Ir atsako: - Taip yra dėl to, kad visa vykdomoji galia yra sukonzentruota vienoje įstaigoje - 1957 įsteigtame Gamtos apsaugos komite-

te. - Tas Komitetas yra atsakingas ministrų kabinetui, kas praktiškai duoda jam laisvas rankas.

Straipsnis baigiamas: "Visoje Tar. Sąjungoje lietuviai žinomi savo gera stiliaus nuovoka. Net ir tokie barakinio tipo gyvenamieji namai, Lietuvoj geriau atrodo. Jie papuošti gėlynais ir medžiais, gyventojų rūpestingai prižiūrimi. Neapleidžiami ir priemiesčiai".

Kaimo seni namai Pabaltijy buvę nugriauti arba paversti vasarnamiais.

Lietuvoje, kur, atrodo, labiausiai

suprantama, kad vyksta didžiulis istorinis pasikeitimas, neseniai atidarytas 6,000 akrų "etnografiškas parkas", kur surinkti pavyzdžiai tradicinių Lietuvos kaimo namų su įdomiais režiniais, lankais ir darželiais.

Lietuvos pareigūnai aplamai, atrodo, stengiasi būti "humaniški", kiek įmanoma. Perkėlimo tempas čia yra lėtesnis ir perkelti dar vienasėdžiuose gyvenančias 240,000 šeimų numatoma ne anksčiau kaip apie 1990 metus.

PASITRAUKĖ IŠ LB GARBĖS TEISMO

New York. - Lietuvių Bendruomenės JAV Garbės Teismo pirmininkas Bronius Nemickas spalio 15 d. pasitraukė iš Garbės Teismo. Jis pareiškė:

"Pranešu, kad pasitraukiu iš Garbės Teismo, nes darbas pasidarė nebegalimas dėl šių priežasčių:

1) dalis teisėjų nesidomi teismo darbu - dėl to bylos būna vilkinamos, pats teismas praranda pavikumą, orumas menksta;

2) tam tikra bendruomenininkų grupė be paliovos sprendžia kliuvinus teismo darbu, siekdami sujaukti pačią Garbės Teismo organizacinę sąrangą bei likviduoti jį, kaip

nepriklausomą lietuvių bendruomenės organą, ir pagaliau

3) naujasis teisėjas, nė koju nesušilęs, žengia dar tolimesnį žingsnį - savo 1974.X.10 d. rašte nepamatuo-tai, be kitų niekuo nepagrįstų dalykų užuominomis kalba teismo pirmininką nustatant "bylos sprendimą" ir ryžtasi diktuoti neteisėtus ir neįmanomus reikalavimus.

Prašau nurodyti, kam perduoti Garbės Teismo archyvas ir neišspręstas bylas.

Dėkoju už bendradarbiavimą.

Tamstas gerbiąs
Pasirašė Br. Nemickas,
Pirmininkas

VLIKO veikla

New Yorko Elta praneša, kad VLIKO posėdy spalio 19 d. New Yorke paaikškėjo jog Vliko Taryboje ir Valdyboje įvyko kelių asmenu pasikeitimai:

Iš VLIKO Tarybos pasitraukė: Krikščionių Demokratų Sąjungos atstovas Pranas Vainauskas. Sąjunga nauju nariu paskyrė Stasį Lušį:

Tautinės Sąjungos atstovas Bronius Nemickas. Nauju atstovu paskirtas Aleksandras Vakselis:

VLIKO Valdybos nariui-sekretoriui Stasiui Dzikui anksčiau iš Valdybos pasitraukus ir išvykus į Floridą, į jo vietą Taryba išrinko Stasį Žadeikį. Jis 1949-1960 metais dirbo Lietuvos Atstovybėje Washingtone ir apie trejus metus VLIKO Taryboje atstovavo Lietuvos Ūkininkų Partiją.

Dėl įvairių priežasčių politinė komisija, iš penkjų narių sumažėjo iki dviejų - beliko Bronius Bieliukas ir dr. Bronius Radzivanas. Į šią komisiją VLIKO taryba darinko: Stasį Lušį, Juozą Pažemėną ir Stasį Žadeikį.

VLIKas apie lietuvių-žydų santykius

Dr. Kęstutis Valiūnas, VLIKO Valdybos pirmininkas, Tarybą painformavo apie Valdybos veiklą. Bėgamuosiuose darbuose VLIKO Valdyba pasiuntė Valstybės Departamentui apžvalgą apie žydų padėtį Lietuvoje nuo 14-jo šimtmečio ligi antrojo pasaulinio karo. Tai atlikti iššaukė amerikinėje spaudoje ir kai kuriose įstaigose pasirodę spėliojimai, kad neva tarp tremtinių ir karo pabėgėlių esą nemaža buvusių nacių bendradarbių.

VLIKO apžvalgoje pasakyta, kad per ilgus šimtmečius tarp lietuvių tautos ir žydų mažumos santykiai buvę labai korektiški. Tik tai bolševikų-nacių suokalbiu pradėtasis karas, abiejų agresorių okupacijos ir jose įvykdytas Lietuvos gyventojų genocidas palietė visus gyventojus: nuo bolševikų daugiau nukentėjo lietuviai, nuo nacių - žydai.

VLIKO Seimas gruodžio 7-8 Bostone

Daug įtempto darbo buvę, pabrėžė dr. Valiūnas, kai Australija ir N. Zelandija pripažino Lietuvą esančią Sovietų Sąjungos dalimi, tuo pačiu nutraukdama ligšiolinį inkorporacijos nepripažinimą. Dėl ateities VLIKO pirmininkas pabrėžė, kad atsidėjus ruošiamasi veiksmų darbo konferencijai, kurią VLIKas sušaukė spalio 26-27 d. d. College, White Plains, N. Y.

Dr. J. Valiūnas narius supažindino su Valdybos paruoštu VLIKO Seimo darbotvarkės projektu.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. VIENYBĖ owners are: Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Published bi-weekly by Valerie Tysliava and Joseph N. Tysliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tysliava; Assistant Ann Waivada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tysliava; Senior Editor Vytautas Širvydas; English Editor Demie Jonaitis; Contributing Editors: Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

SUBSCRIPTION RATES: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. EDITORIAL and ADMINISTRATIVE OFFICES at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: Applegate 7-7257.

mes

Vytautas Širvydas

Pirmasis Amerikos Lietuvių Tarybos (ALTos) sušauktasis Amerikos lietuvių kongresas posėdžiavo 1943 m. Pittsburgh, Pa. Ruošos komiteto pirmininku tada buvo dabartinis Susivienijimo Lietuvių Amerikoje prezidentas Povilas P. Dargis, kuris dviem trečdaliu posėdžių pirmininkavo ir vėliausiam - aštuntame Amerikos lietuvių kongrese Chicagoje.

ALTos istorijoje Leonardas Šimutis pasakoja:

"ALTos valdybos posėdyje nei Pijus Grigaitis nei Mikas Vaidyla nesutiko kongresą atidaryti malda. Klausimą savavališkai išsprendė Povilas P. Dargis, kongreso surengimo komiteto pirmininkas, kuriam buvo pavesta kongresą atidaryti. Delegatus pasveikinęs, pasakė įžangos žodį ir paprašė sustoti, nes bus giedama Amerikos ir Lietuvos himnai. Po to, pakvietė kun. Joną Švagždį, ALTos pirmąjį išdininą, sukalbėti malda. Neteko girdėti, kad vėliau bent kas būtų pareiškęs nepasitenkinimo dėl maldos. Kitus kongresus šaukiant, pats Pijus Grigaitis primindavo, ar jau turime parinkę kunigą invokacijai?"

☆ ☆ ☆

Taip tai švietėsi lietuviškais reikalais būti sukalbamesnis Pijus Grigaitis, kuris antrame Amerikos lietuvių politiniame seime 1914 m. Brooklyn, N. Y. vadovavo suniekinti dr. Jono Šliūpo siekimą, iš įsiliepsnojusio Pirmojo pasaulinio karo pasėkų, Lietuvai pareikalauti bent kuklios autonomijos. Daktaro Šliūpo ir Juozo O. Širvydo 1905 metais suorganizuotoje Amerikos lietuvių socialistų sąjungoje Grigaitis tada vaidino pirmūną ir jo nuotaika prieš "tautiečius", sąjungą vėliau suskaldė į - prieš nepriklausomą Lietuvą nusiteikusių komunistinę daugumą ir nepriklausomai Lietuvai šaltą mažumą. Todėl visiems, kurie gerbė Grigaičio energingą rašlumą, bet negerbė jo kai kurių pažiūrų, buvo malonu, kad 1940 metais jis griežtai pasuko su už nepriklausomą Lietuvą galvą guldyti pasiryžusią Amerikos Lietuvių Tarybą, kurios ištikimu valdybos nariu išbuvo iki mirties.

☆ ☆ ☆

Į ALTos sušauktą pirmąjį Amerikos lietuvių kongresą 1943 m. Pittsburgh, Pa. atvyko apie 800 atstovų iš įvairių mūsų draugijų. Į aštuntąjį Chicagoje suvažiavo virš 400, kurių pusė buvo chigaičiai.

Pirmasis Am. liet. kongresas nutarė skatinti Amerikos lietuvius išpirkti 10 milijonų dolerių Amerikos karo bonų ir suorganizuoti Bendrąjį Amerikos lietuvių šalpos fondą nuo karo nukentėjusiems lietuviams. Šis fondas vėliau veikė BALFo vardu. Aukų Pirmajam kongresui suplaukė \$6,000.

Aštuntam Kongresui suaukojo \$10,000.

Į centrinę ALTos valdybą pirmasis kongresas išrinko: Leonardą Šimutį, Pijų Grigaitį, Mykolą Vaidylą, F. J. Bagočių, M. J. Viniką, V. Michelsoną, V. Kvietkų, J. B. Laučką, P. Pivaroną, kun. J. Švagždį, ir J. V. Stilsoną. Visi buvo veiklūs seni Amerikos lietuviai.

Aštuntasis Kongresas išsirinko beveik vien naujuosius ateivius, nes senieji pirštais suskaitomi; be to, jų vengiama.

☆ ☆ ☆

Pirmasis kongresas nutarė, o Amerikos lietuviai darniai bendromis jėgomis įkūnijo, išpirkti 10 milijonų karo bonų ir suorganizuoti BALFą, kuris sušelpė į Ameriką atkelti 27,000 karo išvietintų lietuvių.

Aštuntasis - išgirdo daug gražių žodžių, o jo banketui vadovavo Hollywoodo gražuolė Rūta Kilmonytė Lee.

Vienas laikraštis jau liūdnei spėlioja, kad vargu iš jo bus "pajusta teigiama poveikio, pristabdyti mūsų emigracinių ligų bujojimą ir visuomenės skaldymą".

Tomis ligomis ir skaldymu serga ne senieji Amerikos lietuviai, bendrai sukūrę ir ALTą ir BALFą, bet BALFo atkvieštieji naujieji ateiviai ir jų "Bendruomenė".

Daugelis delegatų sako, tai buvęs daugiau "Republikonų" ar "Katalikų Federacijos" suvažiavimas. . . Kitais žodžiais,

Tarp plikės ir pakaušio
Verda skysta košė,
O Amerikos lietuviai
Juokias atsilošę.

Dar apie Amerikos Lietuvių Kongresą

Amerikos Lietuvių Kongreso, vykusio rugsėjo 27-29 dienomis Chicagoje proga, buvo išleistas programinis leidinys. Nežiūrint gausoko puslapių skaičiaus (64), jis buvo gana skurdus ir menkas turiniu. Įdomu, kad jo viršelis, kuris papuoštas įvairiais Lietuvos vaizdais, turi vien angliską užrašą. Tačiau visas tekstas (išskyrus tuomet dar JAV viceprezidentu buvusio Gerald Ford sveikinimą), yra lietuviškas. Jeigu leidinys turėjo reprezentacinį tikslą prieš kitataučius, tai būtų buvę gera anglų kalba įdėti bent trumpų žinių, kas yra ta Amerikos Lietuvių Taryba, ką ji veikia, ko ji siekia, kas tie Amerikos Lietuvių Kongresai ir t. t. Be to, ir lietuvių kalba pasigendama informacinių žinių apie tą organizaciją. Įdėtas tik dr. Bobelio sveikinimo žodis, iš kurio nieko nesužinome apie Amerikos Lietuvių Tarybą ir kongresus. Čia pasitenkinama tik trafaretinėmis mintimis.

Siaip dauguma leidinio puslapių užpildyta kongreso programos dalyviu nuotraukomis, na ir įvairių organizacijų ar klubų sveikinimais, kurie, susimokėję po pora dešimčių dolerių ar daugiau, galėjo save pasigarsinti. Pažymėtina, kad tokių sveikintojų tarpe nerandame Amerikos Lietuvių Bendruomenės organų sveikinimą. Tebera tik Melrose Parko LB skyriaus pasveikinimas.

Kongrese buvo dalinamas kitas leidinys - tai ALT'o 33-iojo suvažiavimo, įvykusio 1973 m. lapkričio 17-18 dienomis Chicagoje, darbai.

Šis leidinys dar stambesnis (144 pusl., tačiau rašoma vienoje lapo pusėje). Bet savo išvaizda jis, tur būt, yra pats prasčiausias, kokį tik buvo proga bet kada matyti. Čia daugumoje įdėti tam suvažiavimui pateikti ALT'o skyrių pranešimai. Įdomu, kad viskas yra perfotografuota, net ir ranka rašytieji pranešimai, kurių dalis atrodo tikrai gimnazistiški. Kai kurie yra rašyti mašinėle, tačiau su pataisymais ranka, taip kad atrodo, kaip prasti juodraščiai. Ir visas tas jovalas sudėtas į vieną vietą, už žmonių sudėtus pinigus padaugintas ir dabar rodomas viešumoje.

Nors Kongresas, kaip buvo skelbiama, buvo rengiamas demokratiškoje dvasioje, tačiau į jį nebuvo pakviestos rengėjams nepriimtinos organizacijos ar žmonės. Tokiu būdu joje nebuvo atstovaujama didžiausioji Amerikos lietuvių organizacija - Amerikos Lietuvių Bendruomenė. Taip pat rengėjai norėjo, kad Kongrese skelbiamos mintys nebūtų užfiksuotos jiems nepriimtinių žmonių. Kuomet visur su savo rekordavimo aparatu buvo Antanas Gulbinskas (jis labiau yra pažįstamas kaip fotografas), pradėjo dėlioti savo aparatūrą, vienas svarbiausiųjų kongreso rengėjų liepė jam nešdintis lauk. Tik kuomet šis pasakė, jog be policijos liepimo jis iš salės neišeisias, tada karingai nusiteikę "demokratai" Gulbinsko lauk nevarė. E. Tyl.

Lietuvių Bendruomenės reikalais

Vienybėje buvo paskelbta ištrauka iš LB Marquette Parko apylinkės valdybos biuletenio Nr. 1, kuriame teisėtai išrinktoji valdyba buvo pateikusi sveikų svarstymų atsispyrimui prieš "vaičiūniškos" bendruomenės skleidžiamas mintis. Čia duodame ištrauką iš tos pat valdybos išleisto antrojo biuletenio numerio.

... "Dar kartą norime pabrėžti, kad Bendruomenė, kaip visuma, kaip visų lietuvių jungtis, negali tapti tos visumos dalimi ir tarnauti vienos kurios nors grupės ar net kelių grupių junginių tikslams. Ji turi būti laisva, nepriklausoma, savistovi ir savo veiklos kryptis, kelius, būdus, tikslus ir jiems vykdyti priemones turi apspręsti pati. Tokia ji galės išsilaikyti tik tada, jeigu jos nariai pilnai supras demokratijos principus, jais vadovausis ir gerbs demokratišku būdu padarytus sprendimus. Todėl ir pirmame numeryje mes neigiamai atsiliepėme apie demokratišku būdu rinkimus pralaimėjusių žmonių užimtas pozicijas ir jų pastangas visomis priemonėmis trukdyti rinkimus laimėjusių darbą. Taip pat nepamiršome pasakyti, kad darbų trukdytojų užnugaryje stovėjo grupiniai žmonės. Tai nenuginčijama aksioma. Ši faktą ryškinant, mes betgi norime pabrėžti, kad visiškai nieko neturime nei prieš vieną kurią nors partiją atskirai, nei prieš visas jas bendrai, ar kuriuos nors jų junginius, kaip Amerikos Lietuvių Tary-

bą. Linkime joms ilgo, laimingo ir darbingo amžiaus, energijos, stiprybės ir visų kitų Dievo palaimų, tačiau norime, kad Bendruomenei jos nekludytų dirbti. Suprantame, kad labai nemalonu yra pralaimėti rinkimus, bet taip pat manome, kad ne tik negarbinga, bet tiesiog nusi kaltimas yra - pralaimėjus kelti revoliucijas, neperduoti laimėjusiems turto bei dokumentacijos, vaizduoti pareigas tebeinančius ir siekiančius reikalus išnešti už lietuviškos visuomenės ribų, net į amerikiečių teismus. Juk jau keturi mėnesiai sukako, kai buvo išrinkta nauja Marquette Parko apylinkės valdyba, o buvęs jos pirmininkas Jonas Vaičiūnas vis dar neperduoda bylų, išdo ir kito turto, save jis laiko "valdybos" pirmininku, kooptuoja į savo "valdybą" narius ir eina "kitas pareigas". Prieš tai mes ir pasisakome, nes tai yra lietuviško darbo griovimas, paniekimas daugumos valios ir demokratiško principo negerbimas. Todėl pasisakome ir prieš visus tuos, kurie tokiam jo ardomajame darbe Joną Vaičiūną paremia. Kodėl taip yra daroma, mes negalime suprasti, nes tikslui pasiekti yra kitas, normalus ir labai garbingas kelias: visomis jėgomis ruošti dirbti, įtikinti visuomenę ir jos pagalba laimėti sekančius rinkimus. Juk niekas jokių revoliucijų nekėlė, gražiai atsiskaitė ir perdavė Jonui Vaičiūnui priklausantį apylin-

Tasa 3 psl.

Vienybė, 1974 m. spalio (October) 25 d.

STEBĖTOJO PASTABOS

Minint prezidento Antano Smetonos sukaktį, liūdna, kad tarp 60 ar kiek tūkstančių išvietintųjų lietuvių (kurių daugelis save skaito tautos "smetonėle"), neatsirado nė vieno, kuris prilygtų Smetonai ir galėtų užimti jo vietą mūsų visuomenėje. Lenkuose kandidatų į prezidentus kaip dirsių. . .

Bronys Raila bostoniškius paguodė teisinga, bet sena pasaka, kad tauta be dvasios - tėra groblai. Šiai poeto Mickevičiaus pažiūrai pritarė, pareiškė, esąs "tvirtai nusistatęs akcentuoti tautinės kultūros puoselėjimą". Kliudo mūsų visuomenėje atsiradusi "gili ir žliugi bala", kuri sunkina spręsti "tvirtiausių ryšių ir dialogo palaikymą tarp užsienio ir Lietuvos lietuvių".

Toje baloje ir mielas Raila noriai braidė nuo 1960 metų, kada Vienybės redaktorius Juozas Tysliava apsisprendė (ir Vienybei paliko) palaikyti ryšį, žmogus su žmogumi, lietuvis su lietuviu principu, kurį siūlė ir Amerikos Valstybės departamento žinovai.

Bendrai galima sakyti, kad Vienybė per 88 savo gyvenimo metus vis siekdavo, kiek mokėjo, akcentuoti tautinės kultūros puoselėjimą, bet retai iš gražbylių raišų tesusilaukdamo talkos. . .

Viena bėda ne bėda, bet kai dvi, tai žmogų suėda. . .

Vytautas Alantas bostoniškius taip pat graudeno senu Lietuvos didiesiems kunigaikščiams priekaištu, kurį senas Amerikos lietuvis dr. Jonas Šliūpas nuo 1887 metų mums kartodavo, kad "jie visi buvo karo ir politikos genijai, bet jų valdymo metu negimė nei lietuviškas raštas nei lietuviškos kultūros žodis, nei, bendrai, gryna lietuviška kultūra".

Jau kalbininkas Būga nurodė, kad norįs Didžiojoje Lietuvos Kunigaistystėje prasisiekti, privalėjo mokėti "baltarusių" kalbą. Bet kur tada viltys lietuvių išlaikyti?

Užsienio lietuviams Lietuvoje leidžiamas Gimtasis Kraštas rugsėjo 12 nr. pradžingino Laisvės redaktoriui pranešimu, kad Amerikos lietuvių išleido Vilniaus kalbininko A. Sabaliausko veikalo "Žodis atgyja", išėjusio 1967 metais anglų kalba vertimą. Redaktoriai pareiškė: "Nors dar nematėm, bet sveikiname!"

Jei būtų skaitę Vienybę 1974 m. geg. 17, tai nebūtų reikėję laukti Gimtojo Krašto rugsėjo 12, nes joje buvo pranešta, kad ši vertinga knyga išėjo ir ją išleido Pennsylvania State universitetas, kooperuojant mūsų Akademines Skautijos leidyklai Chicagoje. Kas Vienybės neklausė, valgo duoną suasa, arba laukia iki iš "anapus" kas pranešta džiugią žinią.

Spaudoje rasoma: "Iš šių metų pirtis rodo, kad Amerikos politines viršūnes galima lengviau paveikti, jei kas kalba bendru vienu Amerikos lietuvių (ypat jos piliečių) vardu. Taip daro Amerikos Lietuvių Taryba (ALTAS). Deja, atsirado smarkiuolių dvigubinti delegacijas į Washingtoną. Kas taip daro? Ne, ne

Vienybė, 1974 m. spalio (October) 25 d.

nieji Amerikos lietuvių, kurie, savo keliu, mokėdavo skaldytis, bet kai reikėdavo - susijungdavo ir veikdavo bendrai.

Dabartinėje Lietuvoje užsienio lietuviams leidžiamas laikraštis Gimtasis Kraštas įsidėjo Bostone gyvenančio poeto Stasio Santvaro fotografiją ir pranešimą, kad Lietuvoje išleistoje knygoje Poezijos Pavasaris paskelbti keturi Stasio eilėraščiai. Į stalą sudavus, sakoma, atsiliepią žirkles. Kitas Stasys (Juškėnas Chicagoj, buvęs Lietuvoje policininkas) praneša: "Tik dabar supratau, kodėl poetui Stasiui Santvairai prie durų Bostone atsirado raudonai nudažyta plyta".

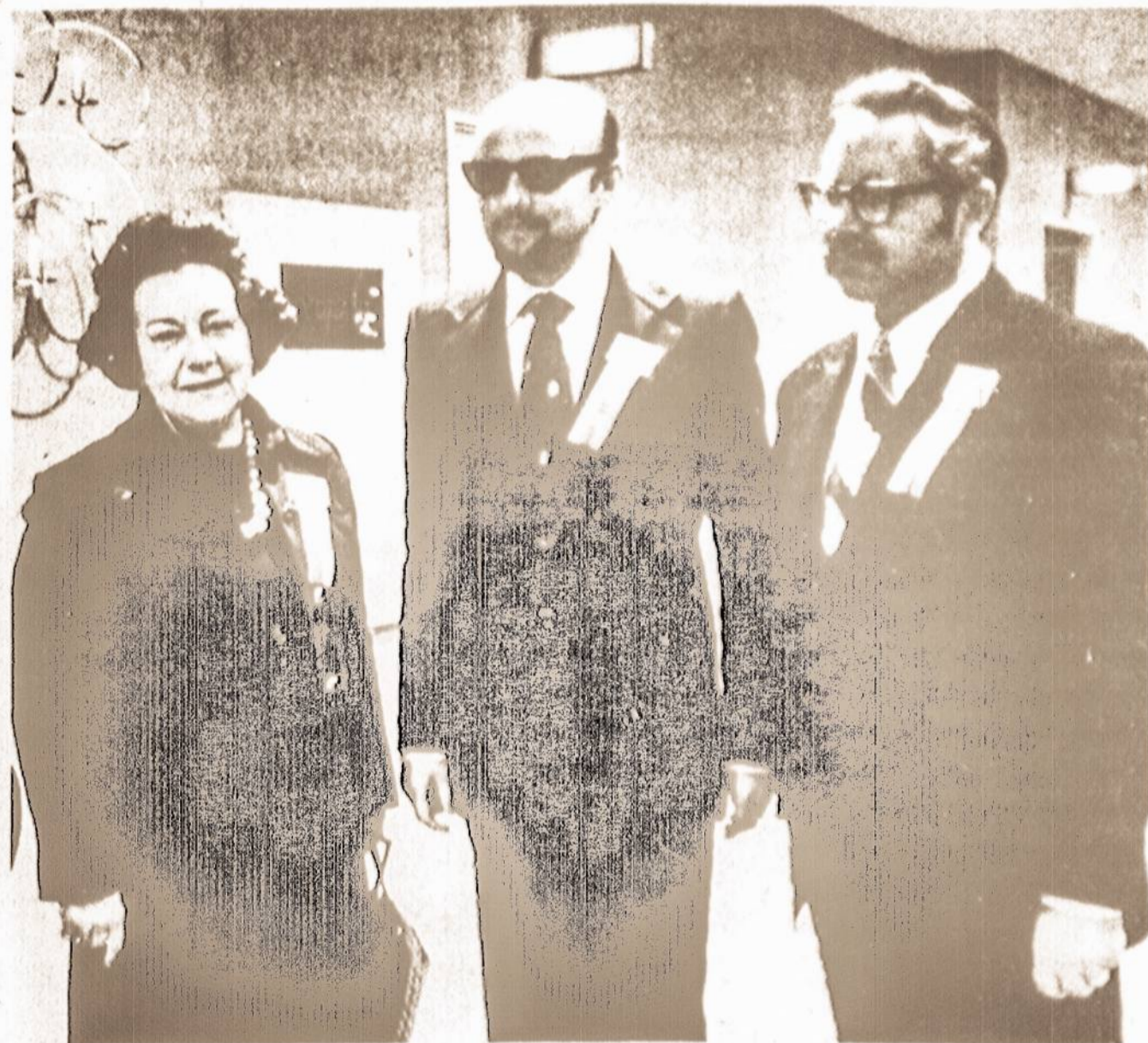
VLIKas skelbia, turįs sąrašą 115 Mordovijos ir Permės stovyklose kalinamų lietuvių, nuteistų nuo 10 iki 25 metų. Iš kurių šaltinių šis sąrašas atsirado, neskelbiama, bet sakoma jis įteiktas tarptautinei Amnesty sąjungai Londone.

Chicagoje, atrodo, pajusta lietuviškų organizacijų stoka, nes suorganizuotas Chicagos Lietuvių Spaudos klubas, į kurį įsirašė 30 Naujienų ir Laisvosios Lietuvos žmonių. Nario mokestis \$5 metams. Į Valdybą išrinkti Naujienų redaktorių Martynas Gudelis, Laisvosios Lietuvos Valerijonas Šimkus ir du daktarai: K. Šidlauskas ir Vl. Šimaitis. Draugijos vyriausias tikslas - rašyti prieš ryšius su Lietuva. Ar išaugins jie naują draugiją, laikas parodys, o nekrologą, bene, parašys rašlus (ir bergždžias) teisininkas V. Stravinskas.

M. Šnarienė šnairuoja: "Stebėtini tie mūsų šviesuoliai, nepajėgę suprasti knygelėje akivaizdžios propagandos, žalojančios mūsų vaikams nepriklausomos Lietuvos vaizdą".

Kalba apie Jonynienės mūsų šeštadienių mokykloms parinktą skaitymo vadovėlį "Tėvelių nameliai", kurį išleido Lietuvių Fondas ir kuriam pritarė Bendruomenės Švietimo taryba ir Lietuvių Mokytojų sąjunga bei keli žymesnieji gydytojai ir intelektualai. Reiškia, visi "stebėtini" šviesuoliai yra išėję aukštuosius mokslus ir turi diplomus. Šnarienės mokslinis atsiėmimas visuomenė nežinomas. Gal būt, ji mokyklą išėjo, tik ne pedagoginė, o gal . . . tik patalpoms sudėgus? Šiaip ar taip, sveiko proto lietuvis reikalui esant, eina pas diplomuotą gydytoją, ne pas šundaktarį.

Anglijos Manchester Guardian korespondentas Maskvoje, Jonathan Steele laukė Lietuva ir išsėjęs pasidžiūgė, kad "Vilniū dabar pripildė lietuvių, kurie iš apylinkės kaimų į miestą atsikėlė, tapo Vilniaus miestelėnais, nors yra, taip pat, rusų ir gudų". Tobiau pasakoja: "Vilniuje pasidžiūgė, kas darosi ir Lenkijoje yra atstovaujama katalikiška bendruomenė, kuri bažnyčias pripildo labiau negu vakarų Europoje". Sakė, Vilniuje atviro šešios bažnyčios ir viena pilnų.

Čia matome neseniai iš Lietuvos pabėgusių svečių ir jau esanti Chicagoje. Iš k.: BALFo Centro Valdybos pirmininkė M. Rudienė, muz. prof. Aloyzas Jurgutis, tik ką atvykęs į Chicago ir dr. J. Genys - Washingtono BALF'o skyriaus narys.

V. Noreikos nuotr.

Kur žmones prievartauja?

Neseniai iš Lietuvos pabėgęs muzikas Aloizas Jurgutis darė pranešimus apie padėtį Lietuvoje Amerikos Lietuvių Kongrese, Bronio Railos pagerbimo pobuvy, BALFo Chicagos apskrities suvažiavime ir spaudos atstovų susitikime.

Spalio 7 ir 11 d. laikotarpyje laikraščiuose ir per Chicagos lietuvių radio programas buvo skelbiama, kad muz. A. Jurgutis kalbės apie padėtį okupuotoje Lietuvoje spalio 11 d. 7 v. v. Marquette Parko Sv. M. Marijos Gimimo parapijos salėje. Žmonių prigužėjo pilna salė ir laukė Jurgučio kalbos, bet visų nustebimui rengėjų atstovas P. Stravinskas pasakė sieksninę pristatymo kalbą, o A. Jurgučiu nedavė kalbėti, tik publikai leido duoti paklausimus.

Kaip susitarę, P. Stravinsko vadovaujamieji klubininkai klausinėjo ar "geras" Jonynienės vadovėlis "Tėvų Nameliai Brangūs". . .

Isteigtas lietuvių spaudos klubas

Naujienų red. M. Gudelis ir Laisvosios Lietuvos red. V. Šimkus, kurie nepritapo prie nuo seniau veikusios Lietuvių Žurnalistų Sąjungos, pasikvietė į talką kelis kitus "patriotus", įsteigė naują vieneta, kurį pavadino "Chicagos Lietuvių Spaudos klubas".

Be aukščiau minėtųjų, laikinąją klubo valdybą sudarė - save JAV LB prezidiumo pirmininku pasiskelbęs dr. Z. Danilevičius, Naujienų "politinis komentatorius" P. Stravinskas ir dar keli ALTos veikėjai. Kaip atrodo, šis klubas kovos už anų laikraščių vedamą liniją - šmeižti jiems nepatinkamus žmones, už "nausiosios Bendruomenės" steigimą ir panašiai.

Pirmuoju šio klubo darbu buvo iš Lietuvos patrauktas muz. Jurgučio pranešimas, kuriame rengėjai stengėsi ne tik iš Jurgučio sužinoti apie gyvenimą Lietuvoje, kiek jie norėjo suniekinoti vieną Amerikoje išleistą vadovėlį.

A. Jurgutis - naujas žmogus, nesusipažinęs su padėtimi ir su vadovėliu, nesiorientavo ką sakyti, o j kai kuriuos klubininkų klausimus visai neatsakė.

Apie padėtį Lietuvoj mažai sužinota, nes klubininkai prisipyrę A. Jurgutį įtaigojo, kad vadovėlį pasmerktų.

Daugumas norėjo klausti apie dabartinį Lietuvos gyvenimą, bet per klubininkus buvo sunku prisiprašyti balso, nes pirmininkaujantis teikė pirmenybę tik klubininkams.

Pabaigai vėl P. Stravinskas pradėjo sakyti sieksninę komentarų kalbą. Net nepabaigus Stravinskui kalbėti, publika, reikšdama nepasitenkinimą, išsiskirstė.

Kokia ironija: žmogų prievartavo rusai okupantai, o atvykęs į laisvą šalį - nori prievartauti keli klubininkai. Ir vis tai daroma patriotizmo vardu.

Dalyvis

"Radio Liberty" vadovybė gavo pranešimą, kad transliacijas lietuvių kalba į Tarybų Lietuvą planuojama pradėti 1975 metų sausio 1 d. Bus transliuojama iš Muencheno, Vakarų Vokietijos. Lėšos transliacijoms lietuvių kalba jau yra gautos ir ieškoma tarnautojų - lietuvių skyriui, kuris bus sudarytas iš šešių asmenų: penki darbuosis Miunchene, šeštasis New Yorke. Lėšos transliacijoms latvių ir estų kalbomis patvirtintos, bet kol kas dar nepaskirtos.

BENDRUOMENĖS REIKALAI

Tęsinys iš 2 psl.

kės turta, kai prieš pusantų metų jo grupė laimėjo rinkimus.

Kaip ten bebūtų su priežastimis, kurių nebandomė net ieškoti, tačiau mums nesinori tikėti kad, lokia padėtis ilgai tęsis. Vis kažkaip atrodo, kad prieš Bendruomenę kelianti erzeli grupė supras, kokią žalą ji daro lietuviškam reikalui, ir pasuks į nuosaikų taikos ir bendro darbo kelią".

Lietuvos Generaliniam Konsului Anicetui Simučiiui 65 m. amžiaus

Kaip jau įprasta, ypač Amerikoje, kai žmogus pergyvena 65 metus, paprastai "nurašomas" į senių eiles. Deja, ši data ir jau mediciniškai nerodo žmogaus senumo. Lietuvoje 65 m. žmogui būdavo pats subrendimo amžiaus. Taigi ir Lietuvos Generaliniam Konsului šios sukakties negalime priskaityti prie senumo, nes jis, kaip žemaitis, yra stiprios sudėties, geros sveikatos ir, greičiausiai, jis tik dabar tepradeda patį darbingiausią gyvenimo laikotarpį.

Didžiųjų žmonių biografijose matome, kad mokslininkai, rašytojai ir t. p. dažniausiai daugiau nuveikė po 65-70 metų amžiaus. Reikia manyti, kad ir Konsului Anicetui Simučiiui teks dar daug nuveikti ir daug dienų darbingai pergyventi.

Kodėl aš tik dabar primenu mūsų "Vienybės" skaitytojams apie šį didį vyrą jo sukakties proga?! Jam jau vasario 11 d. suėjo šešiasdešimtpenkmetis. Tai įvyko todėl, kad mūsų visuomenė šio vyro nespėjo pagerbti viešame pobuvyje, apie ką jau buvo kalbama čia New Yorke jau nuo pat metų pradžios. Kad toks pagerbimas dar neįvyko, greičiausiai todėl, kad jam yra ruošiamas ypatingai didelis pagerbimas. Tokie bent atgarsiai girdisi.

Anicetas Simutis gimė 1909 m. vasario 11 d. Tirkšliuose, Mažeikių apskr. Baigęs Židikų pradžios mokyklą 1924 m. įstojo į Telšių Vyskupų Valančiaus vardo gimnaziją iš kurios 1929 m. persikėlė į Aušros Gimnaziją Kaune, kurią baigė 1930 m. Tais pačiais metais įstojo aspirantu į Pirmojo Lietuvos Prezidento vardo Karo Mokyklą, kurią baigė 1931 m. leitenanto laipsniu.

Būdamas gimnazijoje priklausė skautams ir Šaulių Sąjungos moksleivių šaulių būriui. Dar pirmąjį Lietuvos Nepriklausomybės dešimtmetį už nuopelnus visuomeniniame darbe buvo apdovanotas garbės medaliu. Tai retas įvykis, kad gimnazistą vyriausybė apdovanotų tokiu atžymiu. Matomai, jis buvo apdovanojimo vertas.

1928 m. su Justu Liaugaudu prie ežeringų Telšių įkūrė moksleivių jūrų skautų būrelį Valtį, kuri sėkmingai veikė iki Lietuvos okupacijos.

Baigęs gimnaziją įstojo į universitetą ir buvo vienas iš Studentų atsargos karininkų draugijos organizatorių, kuriai 1932 m. persiorganizavus į studentų Atsargos karininkų korporaciją Ramovę buvo pirmosios valdybos vicepirmininkas.

Studijuodamas universitete jau pradėjo dirbti nuo 1931 m. Užsienių reikalų ministerijoje. Baigęs universitetą ir turįs patyrimą užsienių reikaluose ministerijos paskirtas 1936 m. Generalinio Konsulato New Yorke sekretoriumi, taigi jau 38-eri metai kai jis yra New Yorke konsulato tarnautojas vis kopdamas aukščiau iki dabartinės vietos. Pradėjęs konsulate dirbti sekretoriumi greit pakilo iki konsularinio atašė, vicekonsulo, konsulo, ir nuo 1967 m. rugsėjo mėnesio tapo generaliniu konsulu.

Gyvendamas ir dirbdamas New Yorke laisvu laiku studijavo Columbia Universitete.

Išklaušęs studijas 1940 m. išlaikė reikalingus egzaminus gaudamas politinių mokslų magistro laipsnį (MA) Pagaliau, 1942 m. Columbia Universitete parašė studiją "The Economic Reconstruction of Lithuania After 1918", kuri buvo išleista atskira knyga.

Nemažas Simučio įnašas yra ir raštijoje. Jis bendradarbiavo amerikiečių žurnale America. Daug dirbo kol surinko medžiagą apie pirmą

žinomą į Amerikos kontinentą 1959 m. atvykusį lietuvių dr. Aleksandrą Karolį Kuršį (Dr. Alexander Carolius Curtius), kuris čia įsteigė pirmąją aukštesniąją mokyklą (Latin School) ir kartu vertėsi gydytojo praktika. Kaip lenkams įprasta, ši mūsų tautietį savinasi ir jie, bet gavus Leidenos universiteto matrikuliacijos fotokopiją, jokių abejonių neliko, nes šis mūsų tautietis pats apie save suteikė žinių kaip "nobilis Lithuanus". Tuo reikalu A. Simutis paruošė išsamią paskaitą Amerikos lietuvių gydytojų suvažiavime New Yorke ir taip pat parašė tuo reikalu straipsnį Lithuanus žurnale.

Simutis yra vienas iš nedaugelio lietuvių, kuris yra įrašytas "Who's Who in America". Tai kasmet išleidžiama knyga apie žymiuosius Amerikos žmones.

Kaip valstybės valdininkas dalyvauja Amerikos lietuvių organizacijose, posėdžiuose ir jų veikloje. BALFo seimuose keletą kartų atstovavo centrinį šimtąjį skyrių kaip jo delegatas.

Kurį laiką aktyviai veikė atgaivinant New Yorke Lietuvių Prekybos Rūmus. 1935 m. ši organizacija išleido jo paruoštą Pasaulio lietuvių žinyną. 1958 m. buvo išleista antroji P. L. Žinyno naujai perredaguota ir padidinta laida su anglišku skyriumi.

1956-1957 m. lankėsi su pranešimais Argentinoje, Brazilijoje, Ura-

guajuje ir Venezueloje.

Ekonominiais ir administraciniais klausimais yra rašęs Tautos Ūkyje, o nuo 1931 iki 140 m. pastoviai bendradarbiavo Lietuvos Aided, Amerikoje, Darbininke, Dirvoje Lietuvių Dienose ir Brooklyno Vienybėje.

Plačiau apie gen. konsulą A. Simučiiui rašė 1971 m. gruodžio 17 d. Tėvynės laikraštyje rašytojas-žurnalistas Petras Tarvydas-Tarulis-Petrėnas, kuris tuo laiku buvo Tėvynės redaktorium.

Deja, šiandien komplikuojantis pasauliniai politinei padėčiai, jo darbas dar padidėjo ir jo rūpesčiai padvigubėjo. Jam šiandien tenka rūpintis visais reikalais, kurie liečia gyvenančius šiame krašte lietuvius, jų padėti, taip pat ir Lietuvos laisvės reikalais rūpintis.

Simučiiui jaudina lietuvių nevieningumas ir kartais neveiklumas. Jam daug pakenkė BALFo iš New Yorke iškėlimas, ypač palikimų reikalais sunku susisiekti su centru Chicagoje. Taip pat ir į vargą patekusiais lietuviams New Yorke nėra kas rūpinasi. Ir šiais reikalais kartais žmonės kreipiasi į jį, nors tai ne jo kompetencija.

Tikėkime, kad mūsų konsulas dar ilgai dirbs mūsų tarpe ir palinkėkime jam dar daug sveikų ir darbingų metų.

K. Klatauskas

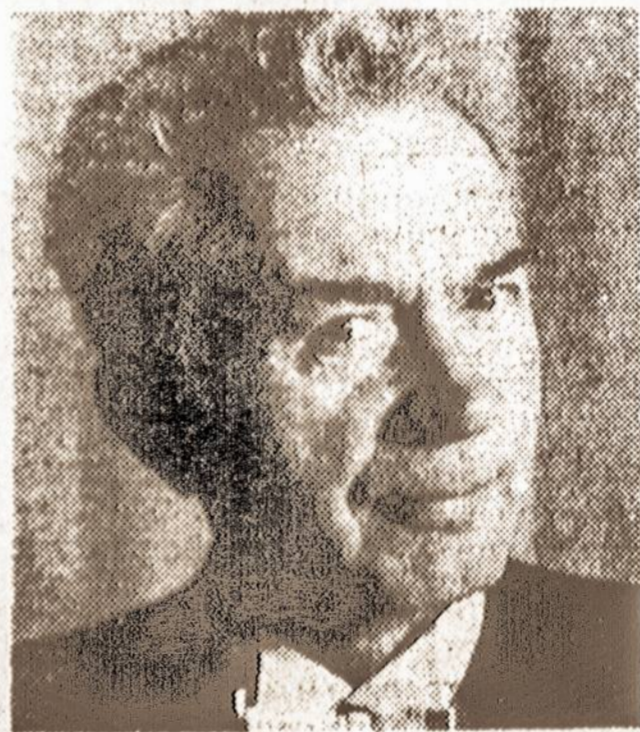
Antanui Kučingiiui 75 metai

Spalio pradžioje per Lietuvos miestus ir kaimus nuvilnijo trečiasis Muzikos ruduo. Kaip visada, kompozitoriams talkino gausūs būrys atlikėjų - jų tarpe buvo ir operos veteranas Antanas Kučingis. Daugelis, klausę jo spalvingo, sodraus balso, tikriausiai ir neįmanė, kad spalio 18 d. dailininkas mini 75-ąsias gimimo metines. . .

Jis penkiasdešimt metų atidavė lietuvių operos teatrui. Per tą laiką sukurta 70 vaidmenų, gastroluota Paryžiuje, Stokholme, Prahoje, Talline, Rygoje, Maskvoje - visa tai aukso raidėmis įrašyta į Lietuvos operos istoriją.

Nuo pat savo kūrybinio kelio pradžios dainininkas didelį dėmesį skiria lietuvių kompozitorių kūrybai. Jis buvo pirmasis daugelio J. Tallat-Kelpšos, J. Dambrausko, K. V. Banaičio dainų atlikėjas, entuziastingai propagavo M. Petrausko, S. Simkaus, B. Dvariono kūrybą.

Pastaraisiais metais jubilias emė aktyviai bendradarbiauti su jaunesniąja kompozitorių karta - jo repertuaras praturtėjo A. Bražinsko, J. Bašinsko, V. Bagdono, L. Povilaičio, A. Raudonikio ir kitų kompozitorių dainomis. Ne vienai jų A. Kučingis surado savitą interpretaciją. Pavyzdžiui, populiarį A. Raudonikio "Tėvynė" (J. Lapašinsko ž.), dažniausiai atliekama estradine maniera, dainuojant A. Kučingiiui, skamba kaip iškilmingas himnas. Dainininkui taip būdinga vidinė šiluma ir kartu vyrišku santūrumu bei tvirtumu alsuoja jo atliekama A. Bražinsko "Ugnelė" (A.

Baltakio ž.). O kiek spalvingo, bet skoningo humoro V. Bagdono dainos "Daktarai" (A. Baltakio ž.) interpretacijoje!

Per pastaruosius penkėtą metų dainuota dešimtyse koncertų, dalyvauta daugybėje Lietuvos kompozitorių autorinių vakarų-susitikimų įvairiuose Lietuvos kampeliuose. Ir kur bevažiuotų A. Kučingis - į Rusnę, Joniškį ar Mielagėnus, - jo tarsi nevargina nei ilgesnė kelionė, nei neįprastos sąlygos. Jubilias estradoje visada "geros formos", sąmojingas, pakeliantis nuotaiką visišmo koncerto dalyviams.

Jau trečia muzikos mylėtojų karta žavisi Antano Kučingio malonaus tembro balsu, subtiliu meniniu skoniu, artistišku, spinduliuojančia žmogiška šiluma. Sveikindami gerbiama Maestro dvigubos sukakties proga, tariame jam didelį ačiū už padovanotą džiaugsmo akimirkas, linkime ilgų kūrybingų metų.

Ona Narbutienė

PROF. J. STUKUI 50 M. AMŽIAUS

Visuomenininkas ekonomistas prof. Jokūbas J. Stukas šiemet sulaukė 50 m. amžiaus. Gimęs 1924 m. spalio 8 d. Newark, N. Y. Studijas yra išėjęs New Yorke universitete ir jas gilinęs Oxforde, Anglijoje, Columbia universitete, o 1956 m. New Yorke universitete pasiekė daktaro laipsnio, parašęs disertaciją apie Lietuvos tautinį atgimimą. 1951-1954 buvo Amerikos Balso programų tvarkytojas, o nuo 1963 m. pakviestas dėstyti Seton Hall universitete, So. Orange, N. J. Suorganizavo šokių ir chorų grupes Lietuvos atsiminimų

radijo valandai, išleido lietuviškų plokštelių, suorganizavo eilę lietuviškų programų televizijoje. Buvęs BALFo direktorius, New Jersey ALTos pirm., LB New Jersey apyg. pirm., Vyčių kultūros komisijos ir stipendijų fondo organizatorius, vyčių centro vald. pirmininkas. Bendradarbiauja spaudoje.

"Amerikos balso" lietuvių skyriaus naujuoju vadovu paskirtas ir patvirtintas rašytojas Antanas Vaičiulaitis, pakeitęs į pensiją išėjusį K. R. Jurgelą.

Vienybe, 1974 m. spalio (October) 25 d.

Kas vyksta keičiantis žemės klimatui?

MOKSLININKAI SUSIJAUDINĘ TIRIA PRIEŽASTIS. MĖGINA NUMATYTI ORUS ILGESNIAM LAIKUI.

Per vėliausius 20-tį metų vidutinė metinė Šiaurės Atlanto vandens temperatūra nukrito nuo 12 laipsnių iki 11,5 laipsnio Celsijaus. Ledkalniai pradėjo slinkti į pietus (1972-1973 metų žiemą jų pasitaikydavo maždaug net iki Lisabonos platumoje, t. y. 400 kilometrų piečiau, negu ankstesnėmis žiemomis).

Tuo pat metu Šiaurės pusrutulyje maždaug 12% padidėjo ledynų plotas, ties Poliariniu ratu užregistruota žemiausia temperatūra per vėliausius 200 metų.

Didžiojoje Britanijoje ir Islandijoje jau dabar jaučiamos atšalimo pasekmės. Islandijoje šieno gaunama 25% mažiau, Britanijos salose beveik dviem savaitėmis sutrumpėjo augalų vegetacijos laikas. Reiškia neprinoko daug daržovių ir javų.

Uraganai, naikina viską

1972 metų lapkričio mėn. Žemutinę Saksoniją nusiaubęs uraganas buvo stipriausias per visą šimtmetį. Tais pačiais metais Jungtinėse Valstijose uraganas Agnesė padarė nuostolių daugiau kaip už 3 bilijonus dolerių. 1973 metų rugpjūčio mėn. pūga sunaikino didelę dalį pasėlių Kanados kviečių juostoje. Tų pačių metų lapkričio ir gruodžio mėnesiais per penkias savaites Vokietijos šiaurines pakrantes užliejo šeši potvyniai, kuriuos sukėlė baisūs vėjai; tiek potvynių iš karto nebuvo jau 50 metų.

Vienu vandens perdaug, kitur sausros

Žymiai tragiškiau klimato keitimasis atsiliepė Pietryčių Azijoje, Afrikoje ir Pietų Amerikoje. Šiaurinės liūtys vis dažniau sukelia potvynius kai kuriuose Japonijos ir Peru rajonuose. Praėjusią žiemą Argentinoje, Indijoje ir Pietų Afrikoje užregistruota žemiausia temperatūra nuo to laiko, kai prieš 300 metų pradėti moksliniai orų stebėjimai.

Tuo metu, kai Afrikos rytuose ir JAV šiaurėje dideliuose ežeruose nuolat kyla vandens lygis šalyse į pietus nuo Sacharos jau septyneri metai sausra. Išdegę visa augmenija, išdžiūvo šuliniai, žuvo gyvulių kaimėnės, milijonams žmonių gresia bado mirtis.

Septintojo dešimtmečio antroje pusėje ir kituose subtropikų rajonuose padažnėjo nederlius, badas ir vandens stoka - Meksikoje, Žaliojo Rago salose Atlanto vandenyne, taip pat Indijos ir Pakistano šiaurėje, kur buvo mažiau musoninių liūčių.

Visuotinis klimato keitimasis

Be tokių ryškių nukrypimų nuo normos, meteorologai pastebėjo daugelį nekrintančių į akis klimato visuotinio keitimosi požymių. Pastaraisiais metais mokslininkai nustatė, kad susilpnėjo Saulės spindulių prasiskverbimo pro Žemės atmosferą intensyvumas. Atmosferos slėgis ties Arktimi pakilo, o vidutinėse platumose krito; Žemės magnetiniame lauke yra pakeitimų, susijusių su Žemės gelmėse vykstančiais ir iki šiol neištirtais procesais.

Vienybė, 1974 m. spalio (October) 25 d.

Pirmiau šilo, dabar šąla

Mokslininkai pastebėjo, kad nuo 1890 iki 1945 metų klimatas Žemėje palaipsniui šilo. Vidutinė metinė temperatūra per tą laiką pakilo maždaug 0,7 laipsnio, o netoli nuo ašigalių - net keletu laipsnių pagal Celsijų.

Tokio iš pirmo žvilgsnio nežymaus temperatūros pakilimo pakako, sumažėti ledo laukams, dabar dengiantiems 6% Žemės paviršiaus: Šiaurės ašigalyje 10% sumažėjo ledo dangos plotas ir 30% storis.

nuose sumažėjo ledynų, ledkalniai net žiemą laikėsi labiau į šiaurę, negu anksčiau. Vakarų Europos klimatas darėsi vis labiau žemyninis.

Priežastys?

Mokslininkai kol kas gali tik spėlioti apie Žemės klimato didelio ir mažo keitimosi priežastis, ir jų nuomonės dažnai skirtingos. Pavyzdžiui, yra apie 50 įvairiausių hipotezių ir teorijų, aiškinančių ledynmečių kilmę.

Klimato keitimuisi didelės įtakos turės aplinka, kurią veikia žmogus: pavyzdžiui, smalkių, atsirandančių degant anglims ir naftai, dulkių ir šilumos susikaupimas pramoniniuose rajonuose.

Tačiau klimatologai tiksliai žino, kad net nedidelis ir dažnai net neišmatuojamas nukrypimas gali sukelti nepastovaus klimato Žemėje pakeitimą. Sumažėjus Saulės spinduliavimui 1% arba debesuotumui padidėjus 4%, prasidėtų "didysis ledynmetis".

Veikia saulės spindulius

Kaip į tai reaguoja jautri Žemės klimato sandara, meteorologijos vadovėliuose paprastai vadinama "terminamine mašina", kol kas žinoma tik bendrais bruožais. Klimatinės sistemos "garo katilai" gali būti lokalizuoti: jie laikosi ties ekvatoriumi, rajone tarp 30 laipsnių Šiaurės ir Pietų platumos; šioje juostoje, einančioje daugiausia per vandenynus, susikaupia didesnė pusė į Žemę patenkančios Saulės energijos.

Iš tropinės orų virtuvės energijos perteklius sklinda ašigalių link. Iš pradžių jūros vandens šiluminė energija, daugiausia garų pavidalu, patenka į apatinius atmosferos sluoksnius. Iš ten drėgnos ir šiltos oro masės pakyla į 10-12 km aukštį ir sklinda dažniausiai dideliu greičiu į šiaurę ir į pietus.

Vidutinėse platumose tropinio oro srautai susiduria su šalto poliarinio oro barjeru, nukrypsta ir įsilieja į oro srautą, kuris dažniausiai slenka iš Vakarų į Rytus ir sąlygoja šių rajonų klimatą.

Dabartinį atšalimą, bet jau Šiaurės pusrutulyje, nulėmė, anot klimatologų, tai, kad oro srovių šiaurinė juosta lyg ir pasislinko toli į pietus.

Nukentia tirštai apgyventos vietovės

Specialistai labai susirūpinę stebi klimato keitimąsi dar ir todėl, kad jis paliečia kaip tik tas platumas,

kurios tankiausiai apgyvendintos ir kur gaminama didesnė maisto produktų dalis Žemės rutulio gyventojams. Jeigu klimatas vis blogės, perspėja Amerikos mokslininkas, aplinkos tyrimo instituto prie Wisconsin universiteto direktorius Reid Braison, tai netrukus, gal būt, "visai žmonijai grės nelaimė" - "bilijonas žmonių mirs bado".

JAV ir Kanadoje derlius mažėja

Anot Braisono, "pasekmės jau akivaizdžios"; Kanadoje ir JAV javų derlius negausėja. Indijoje ir Pakistane vis dažnesnis nederlius. Ties Peru šilti vandenys nustūmė nuo pakrantės šaltąją Humbolto srovę, todėl čia sugaunama 55% mažiau sardinų. Jų "trūkumas" sukėlė ekonominę krizę ne tik Peru, Argentinoje, kur galvijai šeriami sardinų miltais, mažėja ir jautienos gamyba. Mokslininkai perspėja, kad tokia grandininė reakcija gresia ir kitoms besivystančioms šalims. Anot jų, artimoje ateityje vargu ar galima tikėtis Žemės klimato pagerėjimo.

Tūkstančiai mokslininkų tiria klimatą

Be abejo, dauguma klimatologų atsargūs su ilgalaikėmis prognozėmis - tokia jau jų profesija. Tačiau dabar meteorologai dar energingiau ėmėsi įgyvendinti mokslinių tyrimų programas. Netoli nuo ekvatoriaus, prie vakarinių Afrikos krantų, vyksta meteorologinis eksperimentas, kuriame dalyvauja 4 tūkstančiai žmonių. Jų žinioje - 38 laivai, 13 lėktuvų ir 65 automatiniai plūdurai. Be to, panaudojami meteorologiniai palydovai.

Jau trys mėnesiai 66 šalių mokslininkai pagal Tarptautinę Atlanto tropikų eksperimento programą tiria meteorofizinius procesus ties pusiauju: vandens tėkmės vandenyne, debesų susidarymą ir uraganų atsiradimą. Iki 1980 metų mokslininkai nori taip pat kruopščiai iširti ašigalių klimatą, Azijos musonus ir pagaliau visą Žemės atmosferą.

Jau gamina krušos debesys

Sinoptikai tikisi, kad visa tai leis sudarinėti ilgalaikes prognozes, pavyzdžiui, dešimčiai dienų, taip pat tiksliai (48% tikslumu), kaip kad dabar prognozuojamas 48 valandų oras.

Meteorologai mano, kad, turint žymiai tikslesnių žinių, bus galima ateityje planingai keisti gamtą, o, gal būt, ir visą Žemės klimatą.

JAV, Kanadoje ir Tarybų Sąjungoje jau daug kas daroma šia kryptimi. Iš lėktuvų į lietingus debesys išbarstoma sidabro jodido, ir jie "prakiūra". Cemento milteliais užtaisytai sviediniai apšaudomi ir taip neutralizuojami krušos debesys.

Vien Italijoje, Po upės slėnyje, ties vynuogynais kasmet paleidžiama 50 tūkstančių raketų su sidabro jodidu. Panašiai galima kovoti su audromis, išblaškyti rūką ir trandyti uraganus. Tai tarnautų žemės ūkiui ir laivybai.

Kartu lokalinis klimato keitimasis turėjo lemiamos įtakos didelėms teritorijoms. Iškirtus didžiulius atogrąžų miškų plotus Tailande, Burmoje, Vietname ir Amazonės upės baseine Brazilijoje, atsirado dykynės su kieta kaip akmuo dirva, kuri visiškai netinka žemdirbystei.

Dirbtinas lietus

Pavojingas yra ir klimato pasikeitimas ties dideliais miestais, kurie yra po įvairių dujų atliekų kupolu ir sudaro atskiras "šiltas salas". 1972 m. rugpjūčio mėn. Stutgarte, Vokietijoje, susikaupus dideliame šilumos kiekiui, įvyko stichinė nelaimė, kai šį lomoje esantį miestą staiga užgriuvo liūtis ir sukėlė potvynį. Tie, kas dirbtinai sukelia lietus, dažnai nesugeba iki galo kontroliuoti jų kuriamus orus: 1972 m. netoli nuo Amerikos Rapid City, Iowa debesų karavanas, prisotintas sidabro jodido, staiga pakeitė kryptį ir išlėjo virš turistų stovyklos - buvo pramušta užtvanka, žuvo daugiau kaip 200 žmonių.

Meteorologams nelengva nugalėti

Šie pavyzdžiai rodo, su kokiais sunkumais susiduria meteorologai, bandantys reguliuoti atmosferos reiškinius. Tyrinėtojai pastebi, kad beveik įneįmanoma numatyti, kokių pasekmių turėtų, sakykime, dirbtinai sukeltas atmosferos išilimas: gal būt, ties vandenynais daugiau vandens pavirstų garais ir padidėtų debesuotumas, dėl to sumažėtų Saulės spindulių intensyvumas ir Žemės klimatas atšaltų.

Tačiau gali atsitikti ir atvirkščiai: pagausėjus šilumos, ištirps daug poliarinio ledo, išsivadavusioje nuo ledu teritorijoje bus sugerama daugiau Saulės energijos, tuo pačiu temperatūra Žemėje kils dar greičiau.

Tikriausiai dar praeis keletas metų, o gal ir keletas dešimtmečių, kol meteorologai sukurs universalų klimato modelį, kuris padės gerai apskaičiuoti įvairias orų keitimo manipuliacijas.

Parodos

Kopenhagoje, Danijoje spalio 11-24 d. atidaryta Tar. Sąg-os prekybos ir pramonės paroda, atskiro skyriaus susilaukė ir Lietuva. Ji suprojektavo architektas V. Šepkus, apipavidalino "Dailės" kombinatas, medžio skulptūra "Mergaitė su duona" papuošė dail. Vladas Žuklys. Skyrius beveik ketvirtadalį visos parodos ploto.

Lietuvos puodžių dieną rugsėjo 21 Šiauliuose surengė liaudies meistrai ir pramonės darbuotojai. Šventės pradžią paskelbė miesto gatvėmis pradundėjęs kvieslys su jį lydintiais kaimiškos kapelos muzikantais. Minias žmonių su senąja keramika supažindino Šiaulių kultūros rūmuose veikusi speciali paroda, o dabartinius kūrinius puodžiai buvo sutelkę Kaštonų alėjoje. Didžiausio dėmesio susilaukė įvairios puodžių varžybos prie žiedimo staklių ant didžiulės pakylės.

Ruošiasi pasaulio lietuvių jaunimo kongresui 1975-76

Pasaulio lietuvių jaunimo trečiojo kongreso informacijos tarnyba, 7729 Brookville Road, Chevy Chase, Maryland 20015 (tel. 301-986-1429) atsišaukia į pasaulio lietuvių jaunimą, trečiojo jaunimo kongreso komiteto vardu tokiu pareiškimu.

Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus lietuvius jau pusšimtį metų jungia glaudūs ryšiai, išreiškiami ir pagyvinami Pietų Amerikos lietuvių kongresais, bendromis stovyklomis, kultūrinėmis kelionėmis bei svečiavimusi. Gyvendami panašiose kultūrinėse ir socialinėse sąlygose ir turėdami panašią istoriją, šių kraštų lietuviai ypatingu būdu vieni kitiems artimi ir vieni kitiems reikalingi.

Artimiau bendradarbiauti ir bendrauti mus skatina 1975 m. gruodžio mėn. - 1976 m. sausio mėn. įvykstant trečiasis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas, į kurį suskris šimtai lietuvių iš kelių kraštų ir keturių žemynų.

Sis jaunimo Kongresas pirmą kartą suteiks progą kitų šalių lietuviams plačiau ir giliau pažinti Pietų Ameriką, jos grožį, kultūrą, gyvenimą ir šių kraštų lietuvių bendruomenes, įstaigas, organizacijas, veiklą, jaunimą ir šeimas. Ir pirmą kartą Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus lietuvių išsamiau parodys, ką per imigracijos 50 metų yra atlikę, sukūrę, pasiekę, ko dabar siekia, sielojasi ir stengiasi. O išvystyti tarpusavio ryšiai bei paties kongreso pragyvenimai sustiprins bei pagyvins mūsų veiklą ir draugystę. Kongresas ir vėl pakartos mums ir pasauliui, kad išėivijos lietuviai trokšta ir siekia savo tėvų žemei laisvės, nepriklausomybės ir kultūrinės gyvybės.

Kadangi Kongresas yra didelio masto renginys, jį ruošti remti ir jame dalyvauti turi visa Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus lietuvių visuomenė, ypatingai jaunimas ir tie, kurie rūpinasi lietuvių tautos ateitimi. Pats jaunimas užaugęs čia, reikalingas talkos, iš tų, kurie daug metų veikia ir kuriuos su Lietuva riša gyvi ryšiai savam kraštui.

Reikalinga kiekvieno asmens, kiekvienos šeimos, visų organizacijų, įstaigų ir apylinkių talka, parama, pasiūlymai ir darbai, nuo pat šios dienos. Lietuviai vieni kitus kviečia ir traukia į bendrą darbą visų labui. Juk lietuvis lietuviu yra brolis ir sesuo. Visi esame tos pačios tautos vaikai, išėivijoje sudarydami vieningą Pasaulio Lietuvių Bendruomenę, kuri į šį kongresą kviečia, ruošia ir vykdo.

Jaunimo vardu nuoširdžiai dėkojame visiems jau dirbantiems kongreso ruošos darbe ir tiems, kurie prisidės prie jo darbų ir jame dalyvaus.

Kviečia pasaulio lietuvių jaunimo trečiajam kongresui ruošti komitetas:

Argentinoje: Nelida Zavickaitė, Jonas Baltrūnas, Jonas Mikalonis, Viktoras Barzdžius

Brazilijoje: Antanas Saulaitis, Elena Bareišytė, Teresė Jocytė, Jonas Lukoševičius

Urugvajuje: Birutė Mačanskienė, Romas Mačanskas, Juozas Petruškevičius, Rikardas Geležauskas, Edmundas Andriuškevičius.

JAV: Romas Sakadolskis, Jolanda Raslavičiūtė

Hamiltono, Ont. Aidas Anglijoje ir Vokietijoje

Hamilton, Ont., Kanados Aido choristės Bavarijos sostinė pasiekė rugpjūčio 25 d. Po ilgos kelionės ir koncertų Londone, Manchester, Anglijoje ir Hamburg, Vokietijoje buvo išvargusios. O dar tą patį vakarą jos turėjo dainuoti Muencheno Menininkų namuose lietuviams ir rinkinei vokiečių publikai.

Jaunimas, tačiau, gajus, o vadovo ranka kieta! Choras punktualiai išsiriškio scenoje ir koncerto rengėjų - Muencheno tautinių šokių grupės Ratuko vardu - Alfredas Hermanas publiką supažindino su choru.

Pakilus uždangai - gražus reginys! Lietuvos-Kanados-Vokietijos vėliavų fone, prožektorių šviesoje sumirgėjo 50 labai gražių jaunų veidelių ir puikių lietuviškų tautinių drabužių! Gaila, kad niekas nenufo-

Lietuvių Fondo tūkstantininkai: [iš k. į d.] dr. A. Razma, S. Lukas, M. Lenkauskienė, A. Masilionis ir G. Babukas.

Kun. P. Dzegoraičiui giedama ilgiausių metų. Jis atšventė 35 metų kunigybtės sukaktuves Clevelande. Iš kairės: Msgr. J. Gallagher, Jubiliatas kun. G. Kijauskas ir kun. P. Padlaba. V. Bacevičiaus nuotr.

tografavo tuo momentu publikos - su nuostaba ir susižavėjimu! Vokietijos lietuviai seniai, seniai ką nors panašaus yra matę. . .

Svariai, gražia tarsena, jaunais balseliais sudainavo choras net 20 dainų, neskaitant kartojimų, vadovui V. Verikaičiui išterpant solo. Gražiausios dainos buvo - choro su solistu.

Repertuaras visai naujas, Vokietijoje negirdėtas: J. Gaubas, A. Bražinskas, J. Bašinskas, V. Klova, A. Šidlauskas, B. Budrevičius, A. Raudonikis. . .

Siaurės Amerikos lietuvių studentų suvažiavimas

Siaurės Amerikos Lietuvių Studentų Sąjungos suvažiavimas įvyks lapkričio 28-30 dienomis Royal York viešbuty (miesto centre) Toronto.

Suvažiavime, Ont., Kanadoj bus diskutuojamas studentų klubų sujungimas į vieną stiprią ir reikšmingą Š.A.L.S.S. organizaciją. Paskaitas skaitys dr. Ilona Gražytė-Maziliauskienė, dr. Ramūnienė ir dail. T. Valius.

Ketvirtadienio ir penktadienio vakarais bus ir linksmoji dalis - susipažinimo vakaras ir 'rock' šokiai.

Šeštadienio vakare įvyks iškilmingas balius. Baliaus programoje dalyvauja Aloyzas Baronas ir Toronto miesto meras David Crombie.

Registracija prasideda lapkričio 28 d. (ketvirtadienį) 1 val. po pietų Royal York viešbuty. Visa programa studentams 3 dienom (neįskaitant buto, kelionės ir kt.; kainuos \$20.

Viešbučio kambarių rezervaciją patariame siūsti iš anksto. Kambarių kaina vienai nakčiai vienam asmeniui \$16, dviem - \$20, trim - \$24. Rezervaciją kambariams siūskite:

Viešbučio rezervacija
c/o Antanas Šileika
22 Langside Ave.
Weston, Ont.,
Canada M9N 3E3.

Hamiltono, Ont. choras Aidas su vadovu V. Verikaičiu.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

B. Aleksaitės rečitalis

Spalio 13, nežiūrint lietaus Jaunimo Centre, įvyko Margučio radijo koncertas.

Dainavo Birutė Ona Aleksaitė, gimusi dabartinėje Lenkijoje; Seinų apskrįčio Barbiškių kaime, kuris yra lietuviškas. Iš tėvų paveldėjusi dainai meilę, Aleksaitė lankė Baltstogėje mokytojų instituto muzikos pedagogikos skyrių, vėliau mokėsi Varšuvos konservatorijoje, o Amerikoje Bostono muzikos kolegijoje.

Ji atliko 23 dainų rečitalio nelengvą programą.

Padainavo septynias Močarto, Schuman, Shuberto, Debussy ir Verdi dainas - arijas. 16 dainų: Banaičio, Gruodžio, Vainiūno, Gaidelio, Vanagaičio, Žilevičiaus, Jakubėno ir Lapinsko. Koncerte dalyvavo Juozas Žilevičius, Vladas Jakubėnas ir Darius Lapinskas solistei padėjo už jų kūrinių gražų interpretavimą. Publikai nepertraukiant plojimų, dar padainavo "Kur bakūžė samanota".

Darius Lapinskas akompanuotojas, įsijausdamas į kiekvieną kūrinių, tapo koncerto dalyviu.

Lietuviai naujame filme

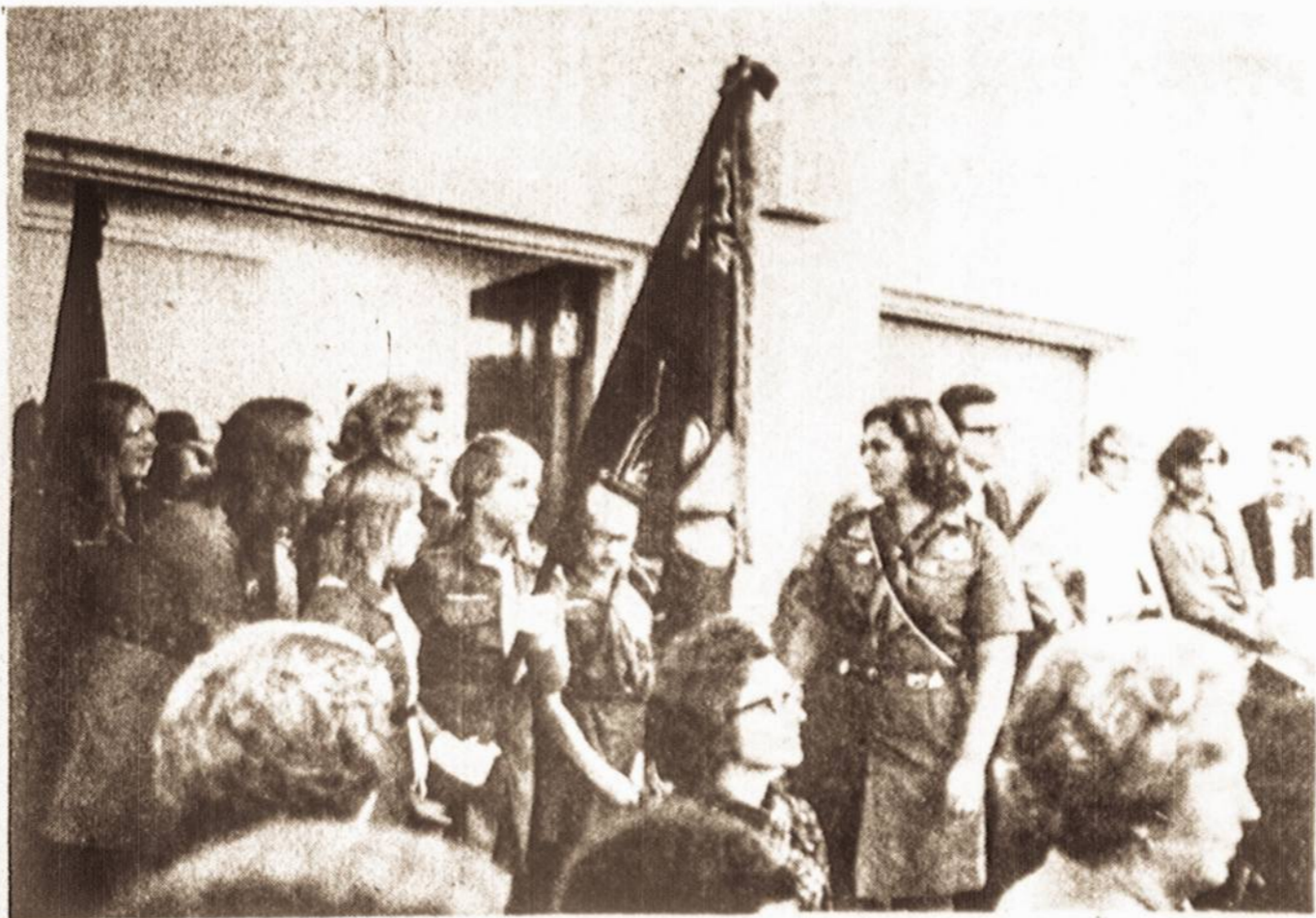
Stambius filmus paruošianti britų bendrovė Thames TV rengia naują filmą apie Centro Europos imigrantus JAV-se. Filme bus skirta vieta ir Chicagos lietuviams. Bendrovė spalio pradžioje atsiuntė į Chicago

savo atstovę Susan McConachy, kurios uždavinys parinkti žmones, su kuriais pasikalbėjimai bus įjungti į filmą. Ta britė lankėsi Amerikos Lietuvių Tarybos centro patalpose ir tarėsi dėl parinkimo lietuvių tam filmavimui. Filmavimas daromas spalio pabaigoje.

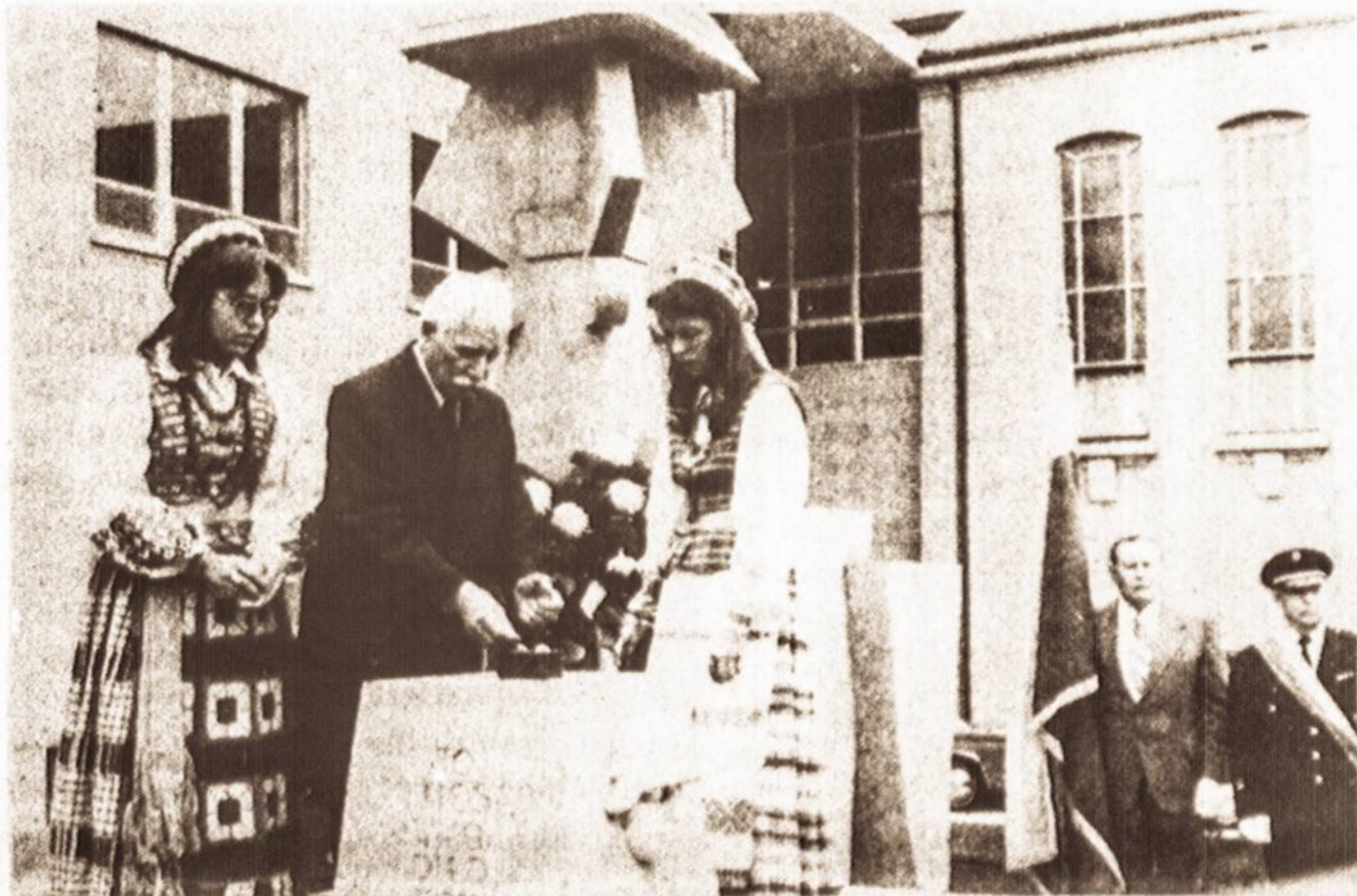
Dail. Miko Šileikio kūrybos paroda bus lapkričio 17-29 d. Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje, 4012 Archer Ave. Gamtos vaizdai, grožiai sukelti daiktai bei jų aplinka ir charakteringi portretai dominuos šioje parodoje.

LIETUVIŲ MUZIEJAUS ĮKŪRĖJAS CHICAGOJE SULAUKĖ 50 M. AMŽIAUS

Lietuvių kultūros muziejaus kūrėjas ir išlaikytojas Stanley Balzekas, jr. spalio 8 d. sulaukė 50 m. sukakties. Studijas yra baigęs De Paul universitete magistro laipsniu. 1966 m. birž. 22 d. Chicago, prie savo automobilio prekybos įstaigos įkūrė Lietuvių kultūros muziejų, kurio pagrindą sudarė dr. Račkaus rinkiniai: gintaro, Lietuvos monetų ir pašto ženklų, žemėlapių, etnografinių eksponatų, ginklų ir senienų. Bibliotekoje surinkta apie 10,000 knygų ir žurnalų kompeltų. Muziejuje ruošiamos meno ir kitokios parodos. Leidžiamas ir muziejaus neperiodinis leidinys "Museum Review".

Chicagos Aušros Vartų skaučių tuntas spalio 13 d. Jaunimo Centre turėjo metinę sueigą, kurios metu pasikeitė tuntininkės [A. Namikiėnės pareigas perėmė Žukauskienė]. Nuotraukoje vaizdas iš tų iškilnių. Vėliavą laiko L. Sulaitytė.

Gen. St. Dirmantas, asistuojant Aušrytei ir Ramutei Cibaitėms, uždega aukurą prie Laisvės Kovų paminklo Jaunimo Centro sodelyje Chicagoje. Čia minimos apeigos buvo spalio 13 d., kuomet chicagiečiai minėjo Vilniaus Dieną.

E. Šulaičio nuotraukos

Cicero valosi nuo "patrijų"

Praėjusi pavasarį Cicero lietuviai iš pareigų atstatė LB Cicero apylinkės valdybą, kuri savo "patriotizmu" taip visus "sužavėjo", kad daugeliui net plaukai pradėjo šiauštis. Todėl labai gausiame apylinkės susirinkime buvo išrinkta tokia valdyba, kuri atstovautų visiems lietuviams, o ne grupei voldemarininkų bei jų pasekėjų. Iš pareigų išspirtas pirm. A. Juškevičius, nežiūrint, kad ir toliau voldemarininkų ir dabartinių jų sėbrų - Naujienu M. Gudelio, pirmininku, vietinių lietuvių tarpe tik su pajuoka prisimenamas.

Atrodo, kad "ura patrijų" dar tebebuvo likę vietinėse lituanistikos mokyklose, nes mokslo metų pradžioje Naujienose rašė, jog tų mokyklų direktorius kun. A. Juška, tėvų komiteto narių pritarimu, buvo pasikvietęs tą "garsųjį" oficialiai pareigų netekusį Juškevičių ir prašė paramos (tik nežinia kokios). Tad tų mokyklų mokinių tėvai, savo susirinkime, nušlavė ir buvusį tėvų komitetą ir išrinko naują, kuriame Juškevičiaus pataikūnų nesimato.

Žinoma, mokyklų direktorium liko voldemarininkų dvasios vadas kun. Juška, kuris turi parapijos klebono kun. A. Stankevičiaus palaiminimą ir kurio pritarimu pernai

iš mokyklos mokytojų buvo išskirti keli geriausi mokytojai.

Iki to laiko Cicero vis garsėjęs kaip geriausių mokinių chorą turįs - liko be jokio, net ir prasčiausio chorelio, o taip pat ir be ilgesni stažą turinčių kitų dalykų mokytojų.

"Patrijotams" buvo visai nesvarbu mokyklos reikalai; jie tik norėjo suvesti asmenišką sąskaitas ir sugriauti lietuvišką švietimą Ciceroje.

Gal naujasis tėvų komitetas Ciceroje galės bent dalinai atstatyti padarytą žalą lietuvių jaunimui? Atsikračius Juškevičiaus, ateina eilė ir kitam lietuviškos veiklos griovikui.

Tėvas

Prof. dr. Jonas Puzinas, prieš kurį laiką su žmona Konstancija iš Philadelphijos išsikėlęs gyventi į Chicago, yra pirmasis aukotojas Simo Kudirkos Fondui su auka \$25. Fondas telkia aukas Simo Kudirkos tolimesniai laisvinimui, jo šeimai paremti ir kelionės išlaidoms į JAV padengti. Prašome aukas siųsti šiuo adresu - Simas Kudirka Fund c/o Liberty Federal Savings & Loan Assn., 202 N. Broad St., Philadelphia, Pa. 19102.

7

Akt. Julija Cijūnėlienė [kairėje] pristato kailinių modeliūtoją [kailiniai rūbai buvo paskolinti Normano Buršteino krautuvės] Putnamo seselių rėmėjų surengtoje madų parodoje spalio 4 d. Jaunimo Centre. Šioje dvi dienas vykusioje parodoje dalyvavo 19 modeliūtojų ir apie 800 publikos.

Vaidas iš Putnamo seselių rėmėjų Chicagoje surengtos madų parodos.

E. Šulaičio nuotraukos

Grižau į gimtinę...

NELE LAPĖ

Tęsinys

Dar pakelyje pamatome šieno vežimą - bet jau ne arkliukas jį traukia, bet motoras. . . Ir netikėtai laukuose nutūpė vaikšto gandrai! "O, Stasy", turime juos nufotografuoti", nė nepajutau kaip jam pasakau. "Niekas iš mano amerikonių draugų netiki, kad iš viso esu gandra mačiusi". Kol išlipome iš automobilio, gandrai, mūs išsigando, pakilo. Bet mes spėjome tą momentą pagauti ir jį užrekomduojame su mano Kodaku.

Artėja Kaunas. Aplenkiamė didmiestį ir važiuojame tiesiai į Juodkrantės gatvę, kur gyvena mano dėdė Balys. Visa šeima jau mūsų laukia kieme - Balys, mano teta Zofija, pusseserė Irutė, pusbrolis Kestas su žmona Brone ir miela, besišypsanti 92-metų tetos mamytė. Apkabinu senutę, prispaudžiu prie širdies, prisimenu savo mylimą Bobutę, kuri 1954 metais mirė. . . . Kiek džiaugsmo, kiek meilės tarp mūsų! . . . Teta Zofija jau prašo prie stalo, laukia iškilmingi pietūs. Valgis - dieviškas. Ar tai kad viskas namie daryta, ar kad maistas tikrai lietuviškas. . . Prisimenu kai Mamytė, grįžusi iš viešnagės Lietuvoje mums sakė, kad buvo jau ir užmiršusi, koks yra tikras lietuviškas valgis, koks jo skanumas. Tai teisybė.

Pavalgę, su Irute, Kestu ir Stasiu išvažiuojame apžiūrėti Kauno ir

aplankyti pagarsėjusio Čiurlionio muziejaus. "Kur dingo tas miestas - kurgi tas milžiniškas Kaunas?" Kaip man jis atrodė didelis kai maža jį pirmą kartą su tėveliais aplankiau važiuodama į Ameriką. . . Dabar - miestelis. Pravažiuojame viešbutį, kuris tada vadinosi Versalis. Dabar vardas pakeistas, bet jis tebestovi. Ir pamatau tą patį jo balkoną, kuriame mane su Mamyte Tėvelis nufotografavo. . .

Čiurlionio muziejuje vaikštau ir negaliu atsidžiaugti, kad mūsų garsus menininkas taip gražiai yra pagerbtas ir įamžintas. Pirmą kartą matau Čiurlionio originalus - koks tai buvo talentas! . .

Dar norėtusi apžiūrėti daugiau Kauno žymesnių vietų, bet jau nebėra laiko. Turime važiuoti pas Tėvelio sūnėną Juozą, kuris gyvena irgi Kaune, Melnikaitės gatvėje. Jis su šeima mūsų laukia, esame susitarę šį vakarą pas juos praleisti.

Kieme jau iš karto pamatau pusbrolių Joną, kuris, žinoma, už visus aukščiausias! Patį Juozą irgi tuojau pažįstu, iš jo mums atsiųstų nuotraukų. Jis yra belikęs Tėvelio artimiausias giminė. Kai jaunatvėje matėmės, abu buvome daug daug jaunesni. . . Tiek Juozo šeima didelė, kad man sunku beatskirti, kam priklauso vyrai, kam žmonos, kam vaikai. Paprašiau juokais visus sueiti į savo šeimų grupes, kad galėčiau išsidėmėti. Ypatingai man

Pusbrolio Juozo šeima jo kieme, Kaune.

Pas pusbrolių Juozą. Jis su žmona kairėje.

įdomus Juozo sūnus Kestas - jis mano Tėvelio prieš 40 metų kopija! . . Mamytė tą patį pastebėjo jį sutikusi 1966 metais.

Kadangi dar šviesu, nutariame išvažiuoti aplankyti Kruonį ir Mignonius - mano Tėvelio gimtinę. Važiuojame dviem automobiliais - pirmame aš sėdžiu užpakalyje su Juozu, pasipasakojame vienas kitam viską, viską kas per tiek daug metų yra mums įvykę. . . . Labai jis vertina, kad mano Tėvelis, eidamas 86 metus, dar jam parašo ir taip viskuo domisi. Bevažiuodami, pamatome prie kelio medinį kryžių, išlipame jį apžiūrėti. Nėra jų daug belikusių. . .

Tėvelio gimtinė graži, ir tebėra daug tų pačių namukų, kuriuos jis atsimena - tik kai kurie perkelti į kitas vietas. Tie patys vieškeliai kur Tėvelis vaikštinėjo, tie patys laukai. . . . Įlendame su Juozo anūku į šieno kupėtą - kaip greitai vėl gali vaikystę čia susirasti. . .

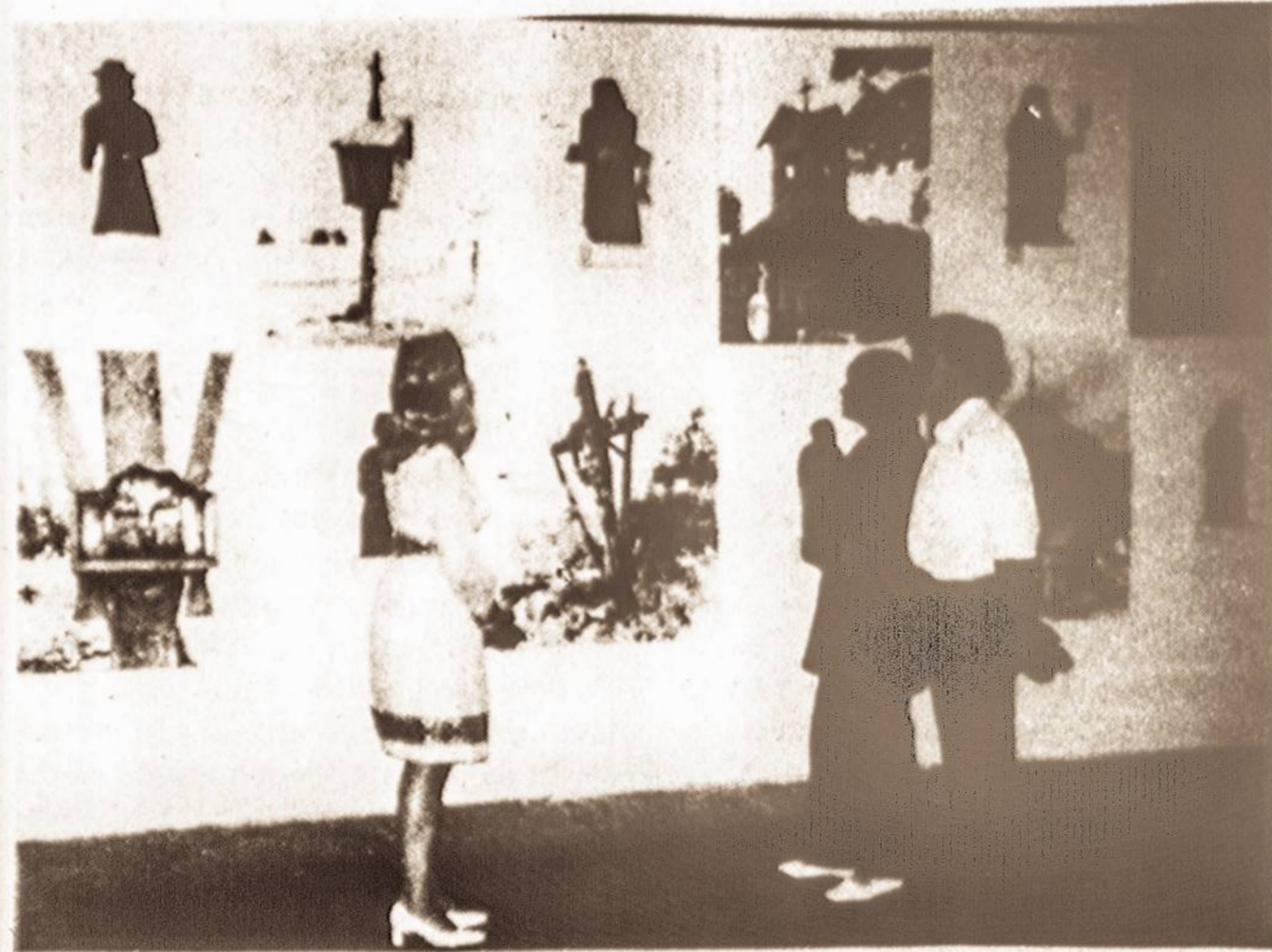
Grįždami namo dar aplankome Tėvelio sesers Uršulės ir brolio Aleksandro kapus - vienas prie kito, labai gražiai šeimos prižiūrėti. Dar sustojame pas Uršulės sūnų. - Jis su žmona tik ką grįžė iš laukų darbo, abu susijaudina, kad nepasirošę fotografuoti. Bet jų meilumas ir jų šypsenos atstoja brangiausias, puikiausias rūbus! . . .

Grįžom pas Juozą - vėl puota! Ir vėl - kaip viskas miela, kaip savas. . . Juozas nors 67 metų ir jau pensininkas, dar tebedirba kaip sargas vakarais, užsidirba 60 rublių per mėnesį. Jo dvi dukros ir trys sūnūs visi gražiai išauginti, išėję mokslus, turi gerus darbus. Jis pats švelnaus būdo, su humoru, man labai primena mano Tėvelį. . .

Grįžtame namo jau po 12 nakties. Randame dėdę Balį pažamose mūsų belaukiantį. "Na, vaikai!" Kai dėdė grasina, baikų nebekrėsi! Einame gult. Rytoj - anksti rytą išvažiuojame į Biržus. (Bus daugiau)

Pas dėdę Balį. . .

Čiurlionio Muziejuje pagerbti Lietuvos kryžiai

Čia greitai vėl vaikystę surandi. . . su pusbroliu Jonu ir jo anūkais

Poetui - Darbo Didvyrio vardas

Lietuvos TSR liaudies poetui Eduardui Mieželaičiui suteiktas Socialistinio Darbo Didvyrio vardas. Tai aukščiausias vyriausybės apdovanojimas už darbo ir kūrybos laimėjimus. Ed. Mieželaičiui 1962 m. už eilėraščių knygą "Žmogus" suteikta Lenino premija.

Simtai sveikinimo telegramų šiomis dienomis plaukia poeto adresu.

Kalbėdamasis su spaudos korespondentu, Ed. Mieželaitis pareiškė:

— Į apdovanojimą žiūriu kaip į tarybinės lietuvių literatūros įvertinimą. Iš tikrųjų, kas bent kiek seka jos raidą, negali nepastebėti, kad pastaraisiais metais ji tiek subrendo, jog drąsiai išėjo už Lietuvos ribų, energingai ir savitai įsiliejo į galingą daugiatautinių literatūros tėkmę, o kartu su ja ir į plačius tarptautinius vandenius. Ir, patikė-

kit, yra visos galimybės šį lietuvišką žodį padaryti dar svaresnį, kad jis kartu su mūsų darbininkų ir valstiečių darbo stebuklais, su architektų ir dailininkų kūriniais, su kino kadrais ir muzikos garsais plačiai pasakotų apie Tarybų Lietuvos pilnakraujį gyvenimą, jos liaudies darbštumą, kūrybingumą ir dvasinį grožį. . . .

Visada buvau už ieškojimus, - sako poetas. - Menas be jų negyvena. Kūrėjui ne visada ieškojimais baigiasi atradimais, kaip ne visada geologai randa gaivinančio šaltinio gyslą. Tačiau niekada nereikia pamiršti, kad ieškojimų tikslas - būtent atradimai. . . .

Dėl užsieniuose gyvenančių kritikų priekaištų, kad dabartinei lietuvių literatūrai trūksta "ieškojimų", Ed. Mieželaitis taip išsireiškė:

— Man niekad nebuvo gaila pikto ir nedorų žmonių. Jų tarpe tų, kurie savo teorijas sodina ant antikomunistinio kuino, kurie, beje, pagimdė ar net užaugę mūsų Nemuno krašte, nenori matyti Tarybų Lietuvos laimėjimų. Bet man gaila klystančių. O jų tarpe būna daug talentingų žmonių. . . . Aš kartais pamąstau apie kai kuriuos emigracijoje gyvenančius lietuvių literatus, dailininkus. Savo gimtojoje žemėje jie būtų galėję suburti ir savo kūryba pakelta galva įžengti į tuos kraštus, kuriuose dabar turi tenkintis kuklios "emigrantinės literatūros" skraiste.

TIMES KORESPONDENTO ISPUDŽIAI IŠ VILNIAUS

— New York Times korespondentas Maskvoje, Hedrick Smith parašė ilgą straipsnį iš Vilniaus. Per penkis skiltis straipsnis su oficialia Tasso fotografija apie Latvijos žemės ūkio darbuotojus, apžiūrinčius naujus Lietuvos kolūkiečių namus, pavadintas: "Lithuania inducing farmers quit tiny homesteads".

Rašiny sakoma, kad komunistų vadovybė jau beveik 30 metų bando sustumti individualistiškai nusiteikusius lietuvius kaimiečius į kolchozų gyvenvietes. J. Žukauskas, kuris žemės ūkio ministerijoje tvarko perkėlimo administravimą, pasikalbėjime pabrėžė, kad 20 milijonų rublių sumokėta 6,400 šeimų kompensacijos, kad jie paliktų savo sklypus ir daržus ir keltųsi į naujus kolchozų centrus.

Žemės ūkio kolektyvizacija, per ilgą laiką Lietuvoje buvo emocinis klausimas. Korespondentas pastebi, kad Lietuva buvo "inkorporuota į Tar. Sąjungą 1940 m."

Pirmaisiais metais tūkstančiai išėję į miškus priešinosi Tarybų valdžiai, kuri paskelbusi juos banditais, išsiuntė į Sibirą, Kazachstaną ir kitas tolimas provincijas. Vėlesniais metais kontroversija kiek atšalo, tačiau dar vis neužgeso.

Esą rašytojas Jonas Marcinkevičius buvo kritikuojamas už rašinį literatūra ir Menas žurnale, kur jis idealizavo kaimo gyvenimą ir senas kaimo sodybas. Statistika rodanti,

Vienybė, 1974 m. spalio (October) 25 d.

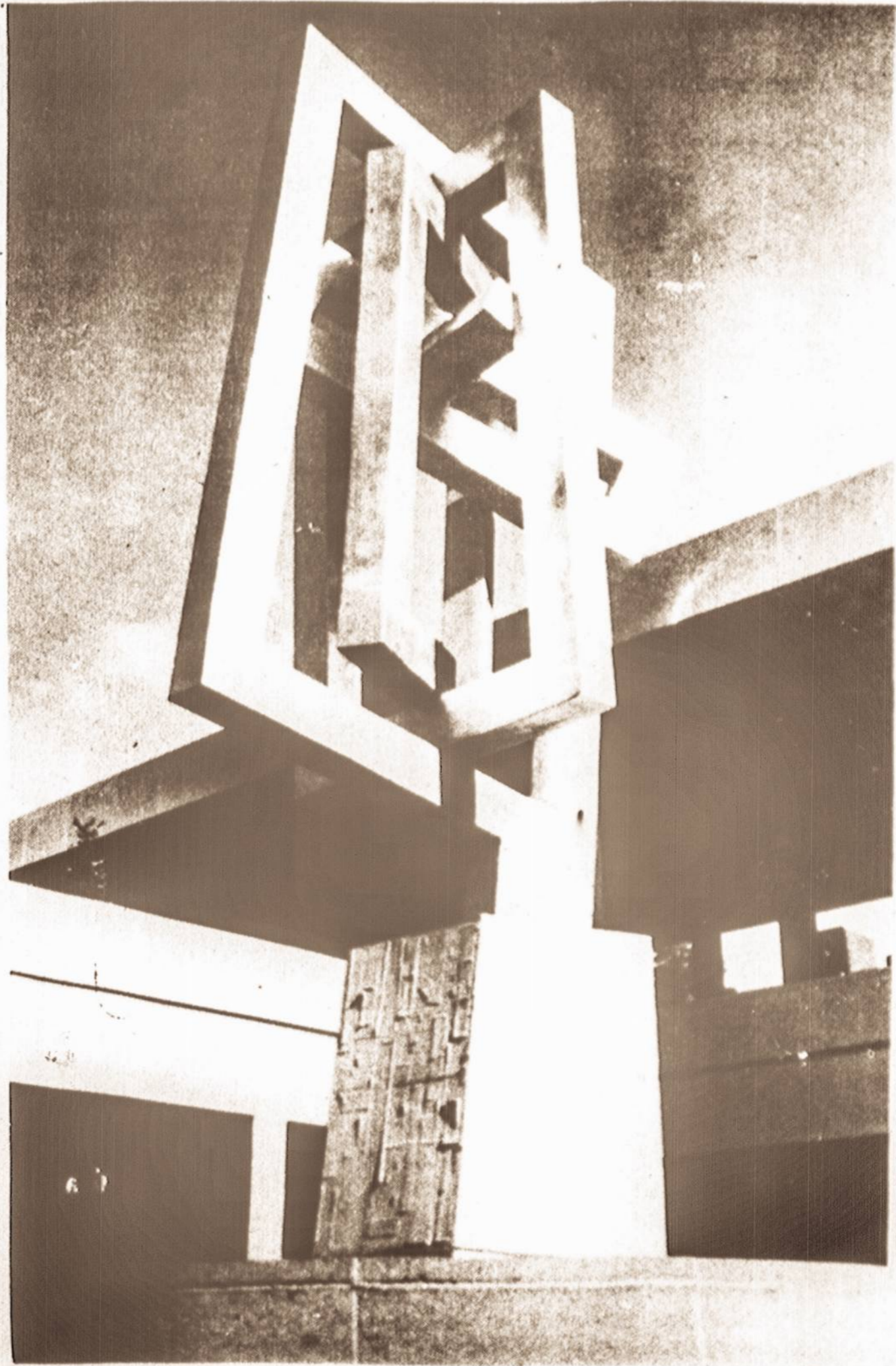
kaip sunku praveisti sukolūkinimo procesą.

Lietuvos žemės ūkis buvo suvalstybtintas dekretu, tačiau valstiečiai gavo po pusanatro akro sklypus. Daugiau norėtų gyventi savo sklypuose - negu kraustytis į naujai statomus kaimus. Žukauskas jam pareiškė, kad iš 375,000 atskirų vienkiamų dar liko apie 208,000.

Stengdamosi pagreitinti persikėlimą, valdžia siūlo kompensacijas už sodus, daržus ir senus namus. Tų kompensacijų vidurkis 3,510 rublių. Valdžia siūlanti ir paskolas naujiems pastatams pirkti.

Valdžia aiškinanti savo norą panaikinti mažus sklypus tuo, kad reikia ūkininkauti plačiais mostais. Tačiau lietuviai tvirtina, kad valdžia siekia panaikinti sklypus, kad valstiečiai daugiau laiko praleistų kolchozų laukuose daugiau dirbdami, valdžiai.

Dail. K. Švinausko pastangomis Varšuvoje, Zuravja gt. 45, imūryta paminklinė lenta sienoje namo, kuriame Ciurlionis 1905-1907 m. gyveno. To paties dail. K. Švinausko rūpesčiu buvo pagaminta jo suprojektuota antra paminklinė lenta ir imūryta Pustelniko ligoninėje, prie Varšuvos, kur M. K. Ciurlionis baigė savo dienas. Suplanuota ir velionies dailininko paveikslų paroda Pustelniko mokykloje.

V. K. Jonyno kurinys

Nuo Dariaus-Girėno vėliavos stiebo lietuviškoji skulptūra atrodo nuosoko, visai patylomis, didžiulį šuolį. Nauja Vytauto K. Jonyno skulptūra jau prieš metus buvo pastatyta New Yorko Universiteto Brooklyno kolegijos aikštėje. Tai 25 pėdų aukščio kūrinys - pati aluminijaus skulptūra yra 17 pėdų, pritvirtinta ant ledinto balto cemento.

Kolegijai besiplečiant buvo pastatyta eilė naujų pastatų kurie supa centre išplanuotą aikštę. Šios Brooklyn College Plaza viduryje ir randasi menamoji skulptūra, moderni, kaip ir ją supantys pastatai. Skulptūros idėja: švietimas ir pažanga vykstanti laike ir erdvėje kūrėjui gimusi Vilniaus Bibliotekai švenčiant 400 metų. Išplėtoti keliais varijantų modeliais, viena jų buvo vienbalsiai priimta New Yorko meno komisijos.

Skulptūra vaizduoja įvairių dydžių ir formų knygas rėmų pavidale. Įvairiai kryžminiai sugrupuotos, jos vieną kitą liečia atskiruose punktuose. Knygų formos vieną nuo kitos skiria erdvės distancija.

Dzūko V. K. Jonyno skulptūra yra vienintelė puošmena pastatų masyve jau patapusį populiaria studentų susitikimo vieta. Tai bene pirmoji kaip tokia, savo paskirtimi, lietuvių meno pradininkė Amerikos žemyne. (almus)

Lietuvos vaikų teatras P. Amerikoje

Kauno lėlių teatras atvyko dar į vieną Lotynų Amerikos kraštą - Boliviją. Tiesą sakant, buvome pasirošę kelionei į La Pasą dar spalio 1 dieną, tačiau pačiu paskutiniu momentu mums buvo atsakytos vizos. Todėl viešnagė Ekvadore užsitęsė. Iš Kito per kalnus ir bananų plantacijas devynias valandas keliavome iki Ramiojo vandens į didžiausią krašto miestą Gvajakilį. Ten ir baigėsi kauničių viešnagės Lotynų Amerikoje "ekvadoriškas etapas".

Gvajakilyje Tarybų Lietuvos atstovai parodė tris spektaklius, kuriuos šefavo vietos kultūros darbuotojai. Jie surengė ir priėmimą Kauno aktoriams. Du spektakliai buvo nupirkti moksleiviams. Teatro at-

stovai susitiko su Ekvadoro - TSRS Draugystės draugijos aktyvistais.

Ekvadore kauniečiai vaidino 17 kartų, o jų spektaklius aplankė daugiau kaip septyni tūkstančiai žiūrovų. Iš viso šioje kelionėje Lietuvos teatrą aplankė jau apie šešiolika tūkstančių žmonių.

Kauniečiai turėjo progos susipažinti su Ekvadoro miestu ir kaimu buitimi, pamatyti neįtikėtinius socialinius kontrastus.

O šiuo metu - La Pasas. Pirmas spektaklis įvyko spalio 6 dieną municipaliniame teatre. Numatyta, kad atskiromis dienomis bus rengiama po du - tris spektaklius.

Vytautas Kazakevičius
La Pasas

THE ENGLISH VIENYBĖ

TOWNS IN LITHUANIA

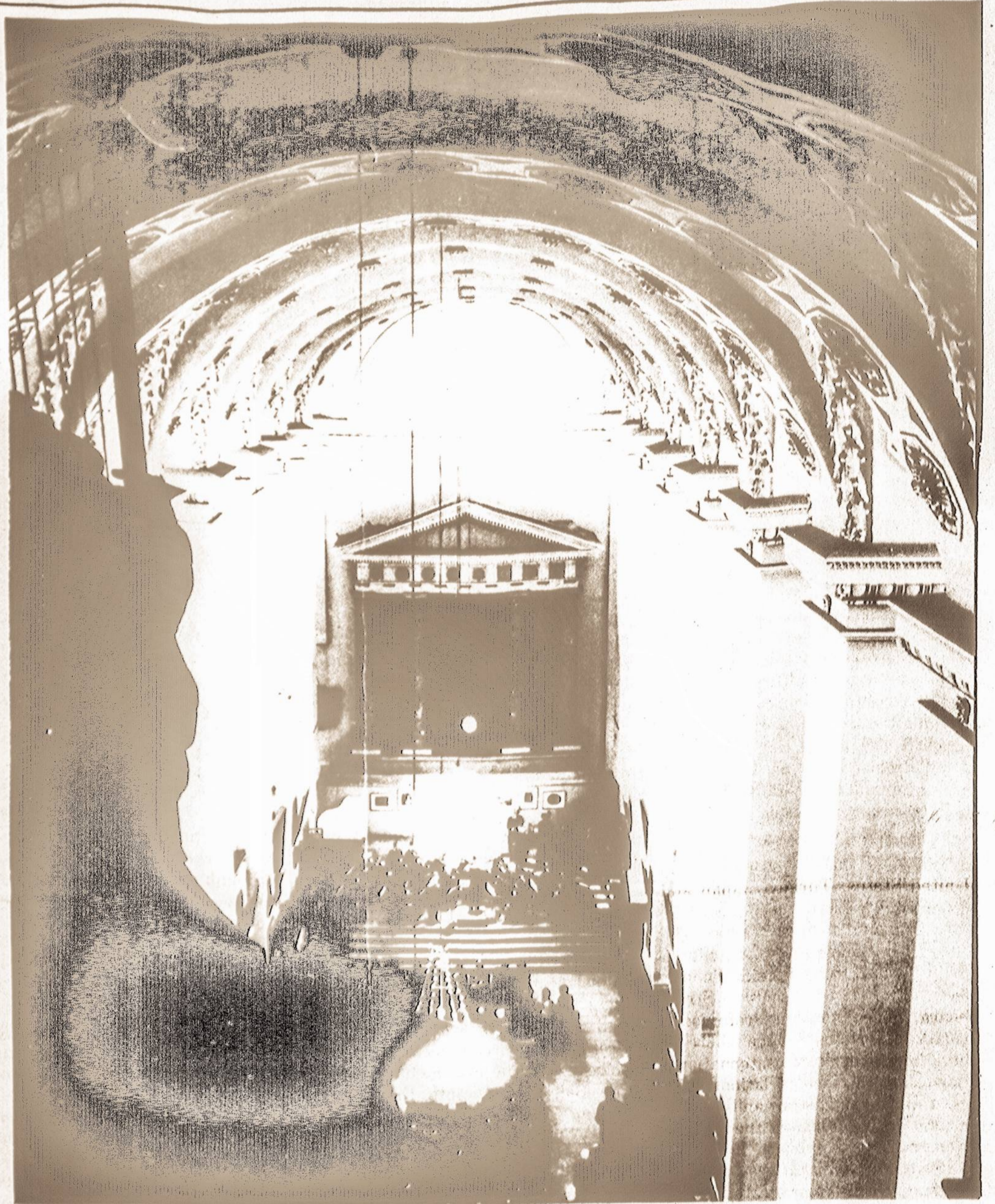
In the feudal period the main principles of urban construction in Lithuania comprised several important features: the architectural complexes are notable for their perfect harmony; the main and minor ensembles were differentiated; the buildings were proportioned to the setting; good optical inter-relation between separate complexes; the accentuation of the main building, and its vertical treatment, etc.

These principles are manifest largely in the architectural ensembles of Lithuania's capital. In the other cities they are reflected to a lesser degree, because the conditions for creating large architectural complex were limited there.

By the 16th century Vilnius had already reached a high level of development. Therefore, it was no mere chance that the authors of the famous atlas *Urbium praecipuarum totius mundi* (1572), Georg Braun (well-known German cartographer) and Fr. Hogenberg, among the 135 most important and attractive cities of the world (Rome, Paris, London, Lisbon, Brussels, Amsterdam, Liege, Hamburg, Lubeck, Magdeburg, Heidelberg, Prague, Vienna, Buda, Constantinople, Venice, Cairo, Mexico, and others) included Vilnius, too, and presented its plan and characteristics.

The original incunabulum is kept at the Department of Cartography and Rare Publications in the Central Library of the Lithuanian Academy of Sciences (Vilnius).

According to the description by the historian Albert Wijuk-Kojalowicz and other data, about the mid-17th century the capital of Lithuania, with its University, fine churches, were 37 ecclesiastical buildings in Vilnius in the mid-17th century, including 23 Catholic, 9 Unitarian, 2 rian, 2 Evangelic, 1 Jewish, 1 Mohammedan, and 1 Luth-Evangelic, 1 Jewish, 1 Mohammedan, and 1 Lutheran) and other attractive edifices equalled the largest cities of the world in respect to area, population (Vilnius had a po-10!

At the foot of the Castle Hill, on Gediminas Square in Vilnius, stands the monumental building of the Picture Gallery (formerly the Cathedral), designed by architect L. Stuoki-Gucevicius. It was built at the end of the 18th century in the classical style, with graceful columns along its front and sides. The pediment and niches feature sculptured scenes from the Bible. Collections of the Vilnius Picture Gallery include many interesting works by West-European and Lithuanian painters (from 15th to the 20th century); the wall niches of the Mausoleum under the building are the burial places of the Lithuanian-Polish kings. Every Sunday concerts of chamber music are presented at the Picture Gallery.

pulation of 25,000 in 1655), commercial and architectural development.

The wealth and development of cities in the 16th century are reflected to a certain extent by the amount of military tribute, set on separate cities: Vilnius 500 kapa grašiai (Lithuanian monetary unit), Kaunas 100, Trakai and Merkinė 20 (each), Gardinas 51, Kiev, Polock, Vitebsk 100 (each).

From the first half of the 19th century onwards the construction and development of Lithuanian cities proceeded

according to the rectangular system of planning. In 1817 J. Poussier and architect V. Gueste designed the general development plan for Vilnius.

J. Poussier in 1792 joined the Paris Battalion, but later he withdrew from service in the army and worked as assistant to the city architect of Paris. Towards the end of 1803 he emigrated to Russia and found himself in Vilnius. Poussier was appointed the architect of Vilnius province. While working in Vilnius, he restored the University buildings, conserved the remains

of the Upper Castle, and buttressed the sinking slopes of the hill. As the hill and castle were constantly endangered by floods of the Vilnia, a new channel for this river was dug, on Poussier's initiative. In July 1821, Poussier was drowned during an inspection of the flooded Vilnius.

In the cities of Vilnius and Kaunas new straight avenues were designed and new territory was added. In the second half of the 19th century improved general plans were worked out for Šiauliai, Zarasai, Panevėžys, Ukmergė etc.

THE USSR-GERMAN AGGRESSION AGAINST LITHUANIA

BRONIS J. KASLAS

A Documentary History 1939-1945

Edited by BRONIS J. KASLAS
Dr. Jur. of the University of Strasbourg
Professor of History, Wilkes College

Published by: Robert Speller
& Sons, Inc., 10 East 23 St.
New York, N. Y. 10010.

ABOUT THE AUTHOR

Bronis J. Kaslas has travelled, studied and done research in France, Germany, England, the United States, Turkey, Japan and other countries. He has taught at the University of Vytautas the Great, Lithuania, The Litchfield School, Detroit University School, lectured at the University of Strasbourg, and currently is Professor of History at Wilkes College where he has been teaching International Law, International Relations, Modern European History and for five years was Chairman of the History Department.

Professor Kaslas was born in Lithuania. He was educated at the University of Vytautas the Great in Kaunas, the University of Strasbourg and The Sorbonne. He has been awarded fellowships by the Catholic University of Lithuania and the Comité Alsacien d'Etudes at d'Information. Dr. Kaslas' reputation over the years as a provocative lecturer and speaker has been well established through numerous appearances before scientific societies, social clubs, church forums, and business groups in the United States and Europe.

Dr. Kaslas was a press correspondent in the military zones immediately after World War II and at the United Nations, contributing articles to various journals and newspapers in Europe and the United States.

The Lithuanian World Youth Congress will convene in South America Dec., 1975 and Jan., 1976. For details please contact—

Mr. Romas Sakadolskis or Miss Jolanda Zavickaitė at 7729 Brookville Road, Chevy Chase, Md. 20015
Vienybe, October 25, 1974

Lithuanians, Latvians and Estonians are demonstrating at the United Nations against Prime Minister of Australia, Gough Whitlam.
Photo by S. Narkėliūnaitė

Mr. Whitlam's Press Conference at UN

The press conference with Prime Minister of Australia Gough Whitlam on October 1 started punctually at 3:00 P. M. The first questions were about various proposals for South East Asia and the Indian Ocean which Australia had co-signed; about their relations with Iran, their natural resources, immigration policies, elimination of racial discrimination, etc. At the 19th minute of the press conference, Mr. A. G. Mezerik of the International Review Service asked the following question:

"Yesterday we saw a large demonstration across the street from the UN, where Estonians, Latvians and Lithuanians were staging a protest against your recent decision to recognize de jure the inclusion of the Baltic states into the Soviet Union. Their leaflet reports that the Australian Senate has denounced your decision. What is your comment?"

Mr. Whitlam answered: "Did you say - a large demonstration? I had to look hard to see it. In reference to the rest of the question I have to explain that in Australia the Senate doesn't have the status as it does in the USA. Accordingly, the government is composed by the party of majority. Foreign policy in Australia is decided by the government, not the Parliament. In Australia, the Labor Party is the majority party. My government has recognized de jure the inclusion of Estonia, Latvia and Lithuania in the Soviet Union. I must explain that these three countries have never been independent except for a short period between the two world wars. For a long period before that they belonged to Russia - Lithuania since the time of Catherine the Great and the rest of them since the time of Peter the Great. Before that they belonged to Sweden and before that, to other countries".

At this point Mr. Whitlam noticed the insolent smirks on the faces of

the reporters. Mr. Whitlam blushed and raised his voice as he went on:

"But in the U. S. and Canada there are groups who pursue that they should be separate and independent. - They won't... unless there is a war in which the Soviet Union lost. It creates unnecessary tensions, for these people pursue their mirage... There are other people who pursue it about Croatia, although all of us know there is no Croatia, just Yugoslavia which we have recognized since 1918; we had not heard about Croatia until 1941 when Hitler created this issue for his own purposes".

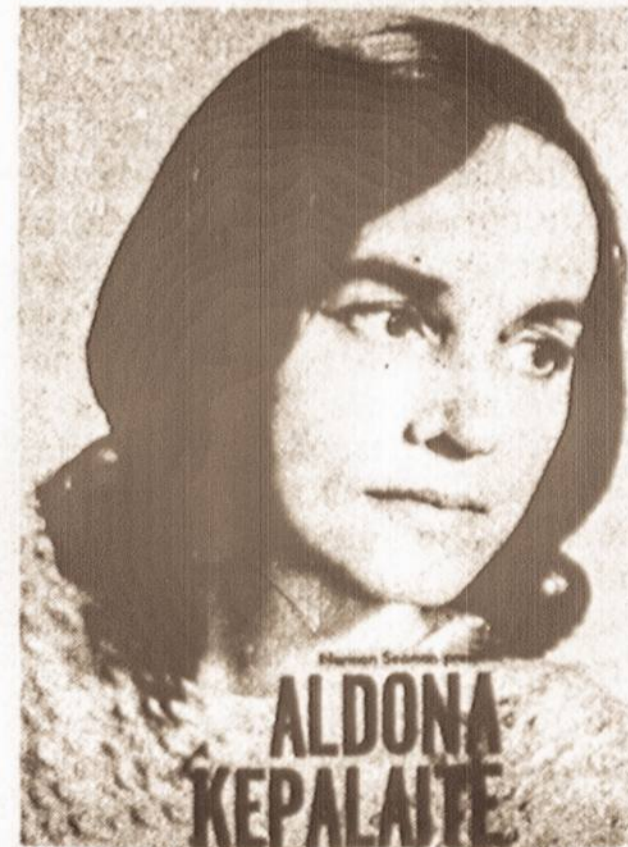
Mr. Whitlam continued: "Furthermore, it is a derisive policy to encourage the belief that they would be separate states again. Bear in mind that a great deal of encouragement still ring up people who want change in East Germany, Czechoslovakia, Romania, etc. There were many disappointed people after the revolution in Hungary, uprisings in East Germany, Poland and Czechoslovakia. It is a deception to believe that countries who could not help on these occasions would come to aid now. Unfortunately, this issue has been given undeserved publicity and used by pressure groups to gain power", Mr. Whitlam said.

"I had humanitarian considerations in deciding this issue. As you know, Russia is a federal state. Before, Australia had diplomatic relations only with Moscow. Now we can make representation in what is called republic governments in Estonia, Latvia, and Lithuania", he stated.

Mr. Whitlam had spent almost 10 minutes in answering this question. At this point his assistant interrupted the press conference announcing that the time was running short and there would be time for only one more question. It was 3.29 P. M. Usually these press conferences at the UN last for about 45 minutes.

Despite his effort, Mr. Whitlam did not convince the seasoned UN correspondents about his humanitarian considerations in deciding the Baltic issue. As he was leaving an English journalist was heard muttering under his breath almost admiringly: "What a character: he does you in and tells you it's for your own good!"

On Sunday, October 6, Mr. Whitlam was interviewed on the TV program "Meet the Press". Among other questions, he was again asked about his decision to recognize the inclusion of the Baltic states into the Soviet Union - this time by Mr. Bernard Gwertzman from The New York Times. Mr. Whitlam repeated his statement about how wrong it is to encourage people to believe in mirages. "But how do you reconcile this decision with the basic principles of human rights?" Mr. Gwertzman asked. Mr. Whitlam had a smooth reply that he hoped to be able to do more for these "minorities" now that the unrealistic situation was out of the way. Batun

Aldona Kepalaitė, pianist, will give her recital at Town Hall on Sunday, November 17, 1974 at 6 P. M. Tickets at \$5, \$4.50, \$4.00 and \$3.50 can be obtained from Norman J. Seaman, 1967 Broadway, New York, N. Y. 10019.

Connecticut lietuviai

New Haven, Conn.
Mirė Vincas Alksninis

1974 m. spalio 20 d. - sekmadienį mirė Vincas Alksninis, Amerikoje gyvenęs nuo 1905 metų su pertrauka tarp 1913 ir 1917 metų, kada buvo grįžęs Lietuvon ir Petrapilin. Taigi, jis buvo "amerikietis" su gilesnėmis šaknim, supratęs, reikšiamam stiprintis šiame naujajame pasaulyje, tad ir panaudojęs visą savo gūvų būdą apdairiems sprendimams. Galutinėje išvadoje, vis dėlto, pasirinko ūkininko gyvenimą, įsigydamas savo nuosavybę Connecticut valstijoje, netoli Mansfield Centro, kur paskutiniaisiais savo garbingo amžiaus (89 metų) metais, anot jo paties, "profesoriavo savaime fakultete, augindamas veršius".

V. Alksninis buvo veiklus visuomenininkas savųjų tautiečių tarpe, priklausė Tėvynės Mylėtojams, Susivienijimui Lietuvių Amerikoje ir Sandarai. Buvo ir tų organizacijų vadovybėse. Svarbiausia, jis buvo ne sausas kalbėtojas, bet spalvingas pasakotojas gyvu žodžiu ir raštu.

Anais Amerikoje įsikūrimo laikais visuomenininkams dėkingumas buvo toks pat, kaip gal ir dabar. Ir tą nedėkingą "dėkingumą" pergyvena žmonos ypač jautriai. Va, vienais metais balandžio 1 d., kaip būta papročio, ir V. Alksninis gavo pajukos atviruką už jo visuomeninį "triūsą" - nuo "šventakupriais" pasivadinusiu grupės su aiškiai išreikšta špyga ir prierašu: "ačiū už pasišventimą". Jo žmona Liudvika, nutarė iš darbo grįžtančiam savo vyrui to atviruko nerodyt kol nepavalgys vakarienės, kad kartais jo nesuerzintų, nesugadintų apetito. Ir kai jau visi šaukštai buvo po, tada žmona padėjo ant stalo atviruką ir pridėjo: "va, tau padėka už darbus visuomenei!".

Tuo tarpu V. Alksninis, metęs žvilgsnį į atviruką, sako - "kiti ir to negauna. . ." Ir tuos žodžius palydėjo meili šypsena žmonai, kuriai šis sąmojus buvo taip pat raminančiu vaistu.

Vis dėlto ir tokiame dėkingume ir net leidime šaknų į Amerikos gyvenimą velionis liko ryšyje su tomis organizacijomis, į kurias įsirašė savo jaunystėj. Ir SLA jis buvo iki

paskutinės savo gyvenimo dienos tvarkingu nario pareigų pildytoju.

Dar 1970 metais jis parašė Tėvynėi straipsnį, primindamas seną, retai begirdimą šūkį: - "Savi pas savus!" Vaizdžiai papasakojo to šūkio gajumą. Esą, pirmieji ateiviai, nemokėdami anglų kalbos, buvo reikalingi savų krautuvų, kad galėtų lengvai nusipirkti ko nori, kad norint pirkti kiaušinių nereiktų kudukint. . .

Vėliau, kai jau tos naujos kalbos buvo pramokta, tada visvien reikėjo savam eiti pas savus. Mat airiai daktarai savo klausomąją triūbele klausydavę pacientą, sako Alksninis, "palto neatsege". . .

Ir šiandien, esą, reikia neužmiršt to amžinai reikšmingo ir naudingo principo "Saviem pas savus" ir jo laikytis kaip patikimiausio inkaro.

Susivienijimo nariams V. Alksninis sakė pareigą, ne vien "paplot gerai vadovybei", bet ir traukt į SLA visus, kaip kad seniau buvo daroma, kada mokytus profesionalus kviesdavo net delegacijų siuntimo keliu stot į Susivienijimą.

Dabar to spalvingojo nario Vinco Alksninio jau nebėra. Jo kūnas buvo paverstas į pelenus, kaip jis pats to pageidavo. Gimęs 1885 m. rugp. 26 d. Giraitės k., Šventaežerių valsč. Sudūvoj, išgyveno 89-rius metus. Liko žmona Liudvika, sūnūs Algirdas ir Kęstutis su šeimomis ir broliavaikiai (brolio Vaclovo, Lietuvos kariuomenės kapitono) Vytautas ir Algirdas su šeimomis čia Amerikoje bei giminės dabartinėje Lietuvoje.

Būdinga tai, kad velionis paliko savo ūkio kašmynystėj 15-kos sodybų gyvenvietę, kurios vardas 'Giraitė'. Joje visos šeimos lietuviškos, šu pilna ir tvirta lietuviybės sąmone. Toji Giraitė skendi medžiuose ir prie jos dungso ežerėlis. Čia pavasariais linksmina žmogų paukščiai giesmėmis, o vasaromis ir pats žmogus linksminasi savo dainomis. Čia liks gyvas ir vardas: Alksninis.

Jonas Audronis

HARTFORD, CONN.

Bus naujas Gubernatorius

Dabartiniam Conn. Gubernatoriui Thomui Neskil tampant teisėju, šiais metais visoje Conn. valstijoje bus renkamas naujas gubernatorius. Nominuoti kandidatai: vyras ir moteris - respublikonų kongresmanas Robert Steele (Televizijoje pasisakė mokąs rusiškai. Red.), iš demokratų - kongreso atstovė Ella Grasso.

Lietuviams daug arčiau yra žinomas Robertas Steele. Jis yra rūpinęs išgauti lėšų laisvojo pasaulio radijo stotims: Radio Free Europe ir Voice of Amerika. Jis taip pat yra pasiuntęs Australijos valdžiai protestą dėl de jure Tarybų S-gai Baltijos valstybių pripažinimo.

Respublikonų nominuotas į vice-gubernatorius - Nathan Agostinelli. Dabar jis yra Conn. valstijos kontrolierius.

Iš respublikonų pusės šių naujų kandidatų išrinkimu labai rūpinasi rinkimų komiteto narys, trečiosios kartos lietuvis, Juozas Balčiūnas.

Rochesterio mišri skautų-čių "Dainavos" vietininkija šventė savo 25 metų gyvavimo jubiliejų.

Nuotraukoje vietininkija su svečiais, jų tarpė vyr. skn. L. Milukienė, vyr. skn. pavaduotojas S. C. Kiliulis ir kiti.

Rochesterio mišri skautų-čių "Dainavos" vietininkija šventė savo 25 metų gyvavimo jubiliejų. Ta proga atvyko Liet. tautinių šokių ir dainos ansamblis "Gintaras" iš Toronto ir davė puikią programą. Nuotraukoje - "Sadutė".

V. Bacevičiaus nuotraukos

Tautybių festivalis

Nuo spalio 14 iki 19 Hartforde vyko, jau treči metai, įdomus tautybių festivalis. Jį surengė Komitetas, o globojo miesto meras George Athanson.

Tautybių pasirodymai vyko G. Faxio rūmuose, 11-tame aukšte. Čia kiekviena tautybė paskirtą dieną ir val. turėjo savo programą, daugiausia šokių ir dainų. Tautybės turėjo ir savo paviljoną su tautiniais daiktais: kepiniais, rankų darbais, žaislais, keramika ir kita.

Ant G. Foxio Balkono stogo plevėsavo keturiasdešimt septynių tautybių vėliavos. Įdomiausia, kad pirmutinė vėliava stovėjo Lietuvos trispalvė (geltona, žalia, raudona), laukdama, kada ji vėl puoš Lietuvos sostinę Vilnių ir kitos Lietuvos saulėtos ir džiaugsmo kupinas vietas.

Lietuviai savo programą turėjo ketvirtadienį ir šeštadienį. Ketvirtadienį šoko Hartfordo jaunimo grupė, vadovaujama Dalios Dzikienės; jie pašoko tris šokius: Šeinių, Blezdینگėlė ir Žiogelį. Šeštadienį pasirodė dvi lietuvių grupės. Hartfordo jaunimo grupė 3 val. pašoko tuos pačius šokius ir studentų grupė tuo pačiu laiku, vadovaujama Katarinos Marijošienės, pašoko Audėjėlę ir Šustą. Pranešėja buvo Aldona Vitėnaitė. Muziką šokiams tvarkė

Alfonsas Dzikas. Lietuvių tautinius šokius abi lietuvių grupės išpildė puikiausiai, tad iš savųjų ir amerikiečių susilaukė daug aploдимentų.

Iš paviljonų lietuvių stalas ir sienos atrodė turtingiausiai. Paviljone buvo: koplytėlė, juostų, vėliavėlių, žemaitiškos klumpės (žasiukės), margučių, gintaro išdirbinių, Vargo Mokykla (caro laikų spaudos priespauda), tautiniams kostiumams medžiagos, grybai, aštuonyčiai rankšluosčiai (viename išaustos Lietuvos himnas), verbos, knygos, plokštelės. . .

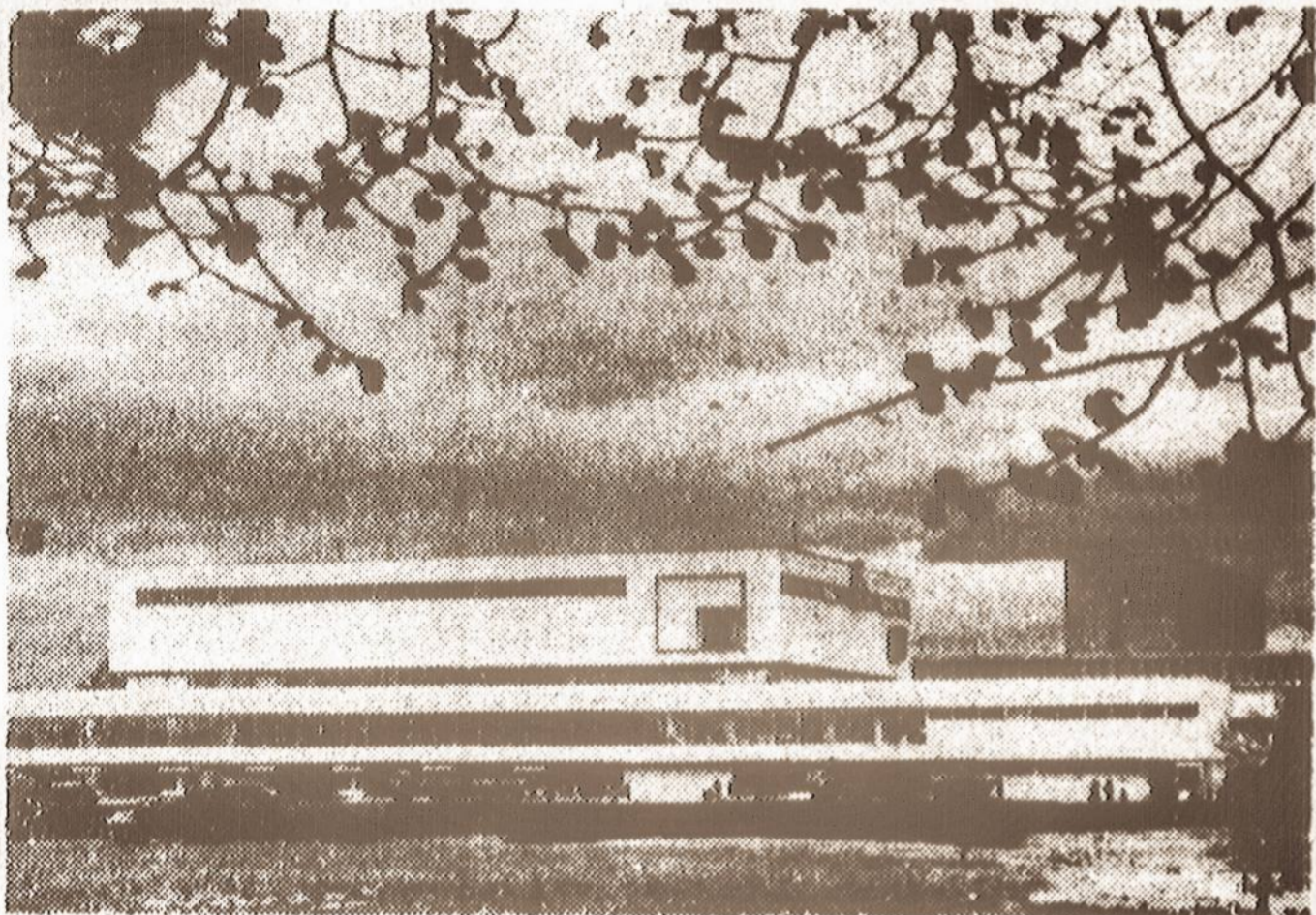
Buvo sunku sužinoti, kas dirbo prie paviljono per visą savaitę. Gi šeštadienį čia dežiūravo Danutė Grajauskienė, atvykusi iš Kalifornijos, ir Dangyra Budrienė iš Bethel, Conn. (neseniai atvykę iš Lincoln, Nebraska). Kiek žinoma, čia daug darbo įdėję Alfonsas Dzikas, Dalia Dzikienė, Genovaitė Šliogerienė (rūpinosi maistu) Aldona Saiminienė. (Žvelgė į meną) ir kitos bei kiti.

Šeštadienį prieš trečią val. čia buvo atvykęs ir miesto meras George Athanson, ir jis būriavosi su lietuvių grupe. Iš viso, jis labai prielankus mums. Jis atvyksta į lietuvių gegužines, priima delegacijos švenčių ir minėjimų metu. . .

Jonas Bernotas

Vienybė, 1974 m. spalio (October) 25 d.

NAUJAUSIAS IR DIDŽIAUSIAS VILNIAUS "DEPARTMENT STORE"- UNIVERSALINĖ PARDUOTUVĖ

Taip atrodo naujusias Vilniuje universalinės parduotuvės vaizdas.

Vilniuje įrengta vėl nauja, iki šiol pati didžiausia Lietuvoje Vilniaus centrinė universalinė parduotuvė.

Parduotuvę pavadino įmone. O kaip kitaip ją vadinti, jeigu joje dirba tūkstantis du šimtai žmonių? Ir tai aukštos kvalifikacijos įmonė, nes čia pirkėjus aptarnaus pusšimtis specialistų, baigusiu aukštąjį mokslą, šimtas - turinčių specialų vidurinį išsilavinimą, visi kiti baigę prekybos mokyklas.

Pabandykite apeiti tuos tris kilometrus.

Pirmasis aukštas - poilsiautojo paslaugoms. Čia galima įsigyti meškerę ir palapinę, fotoaparata ir sportinę aprangą.

Antrasis aukštas vyrams - pradedant kosmetika ir galanterijos prekėmis, baigiant gatavais rūbais bei avalyne. Šiame aukšte įsikūręs ir jaunavedžių salonas, kur bekuriantys šeimą gali įsigyti viską, kas reikalinga vestuvėms.

Devyniolika trečiojo aukšto sekcijų skirtos siuvimo, siuvinėjimo, patalpų dekoravimo prekėms, o taip pat dovanoms ir suvenyrams.

Moteris, žinoma, labiausiai traukia ketvirtasis aukštas, nes jis visas skirtas joms.

Centrinėje universalinėje įrengti eskalatoriai, kondicionuotas oras, čia pat jaukioje kavinėje pirkėjas gali užkąsti.

Penktajame pastate aukšte įrengtas elektrinis skaičiavimo centras, kuris aptarnaus visas Vilniaus prekybos organizacijas.

Centrinės universalinės komercinės direktorius Vaidotas Stanevičius pasakoja, kad statyti ir įrengti parduotuvę padėjo visa šalis. Rūmų apdailai panaudotas estiškas dolomitas ir gruziniškas bazaltas, ukrainietiškus eskalatorius įrengė Leningrado specialistai, o sudėtingą ventiliavimo sistemą derino baltarusiai.

Vasario 16 gimnazija pradėjo naujus metus

Naujus mokslo metus gimnazija pradėjo su 70 mokinių. Šiais mokslo metais įstojo 14, jų tarpe iš JAV du ir iš Kanados vienas. Tuo būdu dabar gimnazijoje mokosi 6 užsieniečiai.

Mergaičių bendrabučio vedėjos pavaduotoja dabar yra Amerikos lietuvaitė dr. Violeta Jonaitė, o Kanados lietuvaitė Birutė Bilkšytė nuo mokslo metų pradžios dėsto istoriją ir anglų kalbą.

Naujosios universalinės parduotuvės Vilniuje vieno skyriaus vidus.

Vienybė, 1974 m. spalio (October) 25 d.

Lietuvos Enciklopedija

Vilniuje leidžiamas žurnalas Mokslas ir Gyvenimas 1974 m. Nr. 7 atspausdino straipsnį "Seniausia Lietuvos Enciklopedija". Autorius Vytautas Bogušis išvedžioja, kad pirmoji lietuvių enciklopedija buvo si Jono Protasevičiaus (bene iš Protazo vardo išvestos sulenkintos pavardės), knyga "Inventores Rerum" (trumpas aprašymas apie išradimus), 1608 metais atspausdintas Vilniuje, Jono Kareano spaustuvėje.

Straipsnio autorius sako: "Taip vadinosi vos 32 puslapių pirmoji Lietuvoje išspausdinta enciklopedija". Knygelė parašyta lenkų kalba.

Knygelės autorius esąs Jonas Protasevičius, neturtingas bajoras iš Mogilnios, Punsko pavieta.

Knygą parašyti Protasevičių greičiausiai bus paskatinusi tuo metu labai paplitusi ir vertinama Venecijoje išleista Polidoro Vergilijaus "De inventoriaus rerum" (Apie išradimus). Tas leidinys buvęs savo rū-

šies ano meto "bestseller", ner per pirmuosius du dešimtmečius buvusios išleistos net 26 laidos. Su ja Protasevičius bus susipažinęs Vilniaus Universitete, kuriame, atrodo, bus studijavęs. Vilniaus Universitete dabar "iš 1532-1585 m. laidų turime net devynis jog egsempliorius", rašo Bogušis.

"J. Protasevičiaus enciklopedija nėra visiškai originalus darbas arba P. Vergilijaus veikalo vertimas tikraja žodžio prasme. Tai sutrumpintas P. Vergilijaus knygos turinio apasakojimas, sekimas. Autoriaus sumanymą sunkino ir pasirinktoji eiliuoto rašymo maniera.

Tačiau pats tokio pobūdžio veikalo partašymas ir jo išspausdinimas yra reikšmingas faktas, kuris rodo, kad XVII a. pradžioje švietimas ir mokslas jau buvo pasiekę gana aukštą lygį, kadangi prirėikė net universalaus 'visų išradimų ir išradėjų' žinyno".

Lietuvoje mokosi muzikos 12,000 mokinių

Daug būsimųjų Lietuvos muzikantų su savo didžiąja mūza pažinti pradeda vaikų muzikos mokykloje. Septynerius metus Lietuvos moksleiviai mokosi muzikuoti, skambinti, dainuoti, skaityti gaidas.

Šiais mokslo metais Lietuvoje veikia 64 vaikų muzikos mokyklos, jose mokosi 12,200 moksleivių. Duris atvėrė dvi naujos mokyklos, o į pedagogų kolektyvus įsiliejo 120 naujų muzikos mokytojų. Dabar jų - 1335.

Be fortepijono, smuiko, muzikos

teorijos, akordeono, pučiamųjų instrumentų specialybių, moksleiviai gali išmokti skambinti gitara, groti saksofonu, mušamaisiais instrumentais.

Naujomis specialybėmis patenkinti ne tik moksleiviai. Kai kurių muzikos mokyklų vakariniuose skyriuose darbininkai ir tarnautojai mokosi groti vienu labiausiai patinkančių šiuolaikinių instrumentų, mokosi skaityti gaidas, dainuoti, susipažįsta su muzikos literatūra bei teorija.

Trumpai iš visur

Clevelando, Ohio Tėvynės Garsų radijas, minėdamas savo veiklos 25 metų sukaktį, gruodžio 1 Lietuvių namų salėje rengia banketą. Sidabrinės sukakties šventėje pagrindinį žodį pasakys buvęs Amerikos Balso lietuvių skyriaus vyr. direktorius dr. Kostas R. Jurgėla. Kalbėtojas yra advokatas, istorikas, knygų autorius. Nuo 1951 iki 1974 m. dr. Jurgėla vadovavo Amerikos Balso lietuviškųjų radijo laidų štabui.

Etninių grupių mugė rengiama lapkričio 16-17 d. d. Show Mart salėje Montrealyje, Kanada. Etninės grupės demonstruos ir pardavinės savo valgius, demonstruos tautodailę, šokius, dainas ir pan. Montrealio lietuviams atstovaus "Vaivorykštės" projekto dalyvės, bet bus prašoma visų montrealiečių tautos.

Dail. A. Tamošaitis paruošia eilę idomių projektų medžio dirbiniams. Tikimasi, kad sudomins berniukus ir paaugusius jaunuolius. Kam įdomu pažinti mūsų tautodailę, kviečiami rinktis kiekvieną trečiadienį AV klebonijos ir parapijos patalpose 7:30 v. v. - 10:30 v. v. Montrealyje.

Laimutė Bačėnaitė-Sapp, baigusi pedagoginius mokslus magistrės laipsniu Georgia Southern College.

Anksčiau ji toje pačioje kolegijoje baigė gamtos mokslus bakalaures laipsniu. Siuo metu ji dirba Conyers vietovėje Georgia valstijoje kaip mokyklos patarėja.

— **Lituanistiniai kursai** su gimnazijos užskaitomis prasidėjo spalio 1 d. Toronto West Park High School patalpose dideliu pasisekimu. Pirmąją dieną susirinko 38 kursantai. Normali gimnazijos klasė neturėjo tiek sėdimų vietų, tad keliems teko net sėdėti ant grindų.

Nesunku gauti antrą klase, bet problemą sudaro gauti antrą lektorių, kuris turi turėti Ontario gimnazijos mokytojo cenzą ir mokėti lietuviškai tiek, kad galėtų tą kalbą dėstyti.

Į kursus užsiregistravo 3 dešimto skyriaus mokiniai, 12 - vienuolikto, 16 - dvylikto, 6 trylikto ir viena studentė. Pirmąją dieną naujieji lituanistiniai kursai buvo pradėti su vienu lektorium - A. Rinkūnu.

"Nemuno" tautinių šokių grupė Sao Paulo Brazilijoje, vadovaujama Jono Lukoševičiaus, turi apie 40 narių. "Nemunas" talkino Kanados lietuvių kvartetui "Aušra" jų gastroliniame koncerte, yra pakviestas dalyvauti Sao Paulo srities Mocos metinėje šventėje, persikų festivalyje, pasirodyti dviejų televizijos stočių programose.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Lietuviai pasaulio pirmenybėse

Prie Luzern, Šveicarijoje įvykusiame pirmame pasaulio moterų akademinio irklavimo čempionate dalyvavo ir 6 Lietuvos irkluotojos. Genovaitė Ramoškienė, kuri yra Europos čempionė, vienviete valtimi atplaukė antrąją ir gavo sidabro medalį. Vilniaus moterų keturvietė valtis su vairininke (K. Kozenkova, R. Baltutytė, P. Gansiniauskytė, A. Rustelytė ir J. Narvydaitė) užėmė V. a. vietą. Tokią pat vietą gavo ten pat įvykusiame pasaulio vyrų čempionate vienviete valtimi plaukęs kaunietis Vytautas Butkus.

Chicagos futbolininkai

Chicagos Lituanicos futbolo komanda stipriai kaudasi vietos futbolo pirmenybėse, žaisdami kiekvieną sekmadienį. Stebint rugsėjo 22 d. Marquette parko aikštėje įvykusias jų rungtynes su Rams vienuolike, gavosi neblogas vaizdas. Siuo metu lietuvių komanda turi vieną geresnių sudėčių, kokia tik yra buvusi per visą gyvavimo laiką. Ir kas įdomu, kad dauguma vyrų yra dar jauni žaidėjai, į komandą patekę per paskutinį penketį. Žinoma, jie yra žaidę Lituanicoje anksčiau, bet jaunių vienuolikėje. Smagu buvo matyti, jog į komandą sugrįžo ir dr. Julius Ringus, kuris atlikęs metų medicinos praktiką New Yorke, vėl grįžo į Chicago. Jo žaidimas prieš Rams futbolininkus buvo apvainikuotas vienu įvarčių, kas lietuvių komandai užtikrino 2:1 pergalę. Šis jaunas vyras, galima sakyti, užaugo Lituanicos komandos eilėse. Jis pasiekė neblogą karjerą mokslo pasaulyje, o taip pat ir išsivystė į tikrai tvirtą ir sportišką futbolininką.

Beje, reikia pasakyti, jog Lituani-

ca su mažomis išimtimis išsiverčia su lietuviams žaidėjais, tuo tarpu kiti klubai beveik kiekvienais metais keičia sudėtis ir lipdosi įvairiaučiais talkininkais. Ta pati Rams komanda, kitados buvusi išimtinai vokiška, dabar jau daugiau negu pusę turi tamsiaplaukių žaidėjų (vieną net juodaodį).

TRUMPAI IŠ LIETUVOS

— Kaunietis L. Žukaitis žaidė T. Sąjungos II krepšinio rinktinėje, kuri J. Gagarino taurės žaidimuose Taline užėmė trečią vietą, po T. Sąjungos I ir Estijos rinktinii.

— Maskvoje vykusiame visos T. Sąjungos jaunučių krepšinio pirmenybėse čempionais tapo berniukai iš Kauno. Mergaičių klasėje klaidpiedietės užėmė III vietą.

— Spalio 29 d. prasideda 42-sis T. Sąjungos krepšinio čempionatas. Aukščiausioje lygoje vyrų grupėje žais dvi Lietuvos komandos: Žalgiris ir Statyba. Iš viso kiekviena komanda turės sužaisti 36 rungtynes (yra 10 komandų, kurios turės tarpusavyje rungtyniauti 4 kartus). Žalgiriečiai, turėję treneruočių stovyklą, išvyko į Belgiją, kur turi sužaisti 5 rungtynes su vietinėmis komandomis. Statyba, treneravusi Palangoje, vyks į Lenkiją dalyvauti tarptautiniame turnyre.

Sėkmingai apšaudė

Kinai išrado ir išbandė patrankas ir raketas dangui apšaudyti ir tirštėjantiems audrumo debesims išblaškyti. Bandymai, kurių jau daugiau kaip dešimtis padaryta, gerai pasisekė. Dangaus apšaudymas pravestas visose komunose pagal įsakymą ir nustatytu laiku.

Šachmatų rungtynės Maskvoje

Maskvoje prasidėjo įdomus matėjas, kuriame rungtynės 23 m. amžiaus Leningrado universiteto ekonomikos fakulteto studentas su V. Korčonojumi dėl teisės sekančiais metais kovoti su dabartiniu pasaulio čempionu amerikiečiu R. Fisher.

Sachmatais A. Karpovas susidomėjo dar vaikystėje. Trečioje klasėje jis jau įvykdė pirmojo atskirio reikalavimus. 1970 metais tapo tarptautiniu didmeistriu.

Per pastaruosius ketverius metus A. Karpovas ryžtingai kopė į šachmatų olimpą. Puikiai pasirodė penkiuose stambiuose tarptautiniuose turnyruose. Pernai jis pripažintas geriausiu šachmatininku pasaulyje.

Pagrindiniai Anatolijaus sąjungininkai prie šachmatų lentos - jaunystė ir savitvarda. Skirtingai nuo V. Korčonojaus, kuris kartais patenka į ceitnotą, A. Karpovas žaidžia labai lengvai ir greitai.

Be to, Anatolijus pasižymi puikia atmintimi ir geromis debiutų žiniomis. Dar pasitaikančias patirties spragas jis kompensuoja talentingu žaidimu.

Pakeliui į pretendentų varžybų finalą A. Karpovas ketvirtfinalyje įveikė L. Polugajevskį, o pusfinalyje - pasaulio eksčempioną B. Spaskį.

V. Korčonojus dvidešimčia metų vyresnis už savo jaunąjį varžovą. Jis šešiolika kartų dalyvavo Tarybų Sąjungos čempionatuose-turnyruose, keturis kartus tapo šalies pirmenybių nugalėtoju.

Puikios V. Korčonojaus pergalės dažnai pynėsi su apmaudžiomis nesėkmėmis. Tačiau kiekvieną kartą jis rasdavo jėgų vyriškai kovoti.

Korčonojus drąsus, darbštus, pasižymi gera orientacija.

Viktoro privalumas - didelė maču patirtis. Jis - vienas geriausių šachmatų teorijos žinovų. Daugelio specialistų nuomone, pradinėje partijos stadijoje V. Korčonojus yra pajėgesnis už A. Karpovą.

Kalbama, jog Maskvos mače susitiks du priešingo braižo šachmatininkai - vyresniosios kartos romantizmas (V. Korčonojus) susidurs su jaunosios kartos racionalizmu (A. Karpovas).

Pretendentų varžybų ketvirtfinalyje V. Korčonojus įveikė E. Mekingą (Brazilija), o pusfinalyje - T. Petrosianą.

K. Šapka - Europos vicečempionas

Kęstutis Šapka, kuris 1971 m. Europos lengv. atletikos pirmenybėse Helsinkyje buvo nusikynęs aukso medalį šiemet iš Romos parsivežė sidabrą. Rugsėjo 1-8 d. d. vykusiose pirmenybėse Kęstutis peršoko 2,25 metro kaip ir danas Toerring, tačiau mūsiškis turėjo vieną bandymą daugiau negu jo varžovas ir tas jį nustumė į II vietą. Beje, Šapka dar tebėra studentas, 25 metų amžiaus, tuo tarpu nugalėtojas danas - 27 m. ir visai neseniai gavęs medicinos daktarata. Jis anksčiau yra pasireiškęs ir bėgimuose bei šuolyje į tolį, tik paskutiniu laiku pradėjo koncentruotis ieties šuoliu į aukštį. Kaip ir Šapka jis šoka "fosbury" stiliumi.

Romoje dar dalyvavo viena lietuvaite - Nijolė Sabaitė-Razienė. Ji savo užbėgime užėmė III vietą ir gavo teisę rungtyniauti pusfinalyje.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY · MUTUAL FUNDS · INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, įgyjant apdraudus, federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausių kitais reikalais, -- kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477

87-09 Jamaica Avenue

Woodhaven, N. Y. 11421

LIEVIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. vak.

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

A. RADZIANAS
Savininkas

SALE RESTAURANTS IN KIPKIONS PRANGONIS BE TO, DUODAMI POLAIDOTVYNTAI PIETOS.

Pirma valties lituvių restoranas prie J.M.A. kaimo.

1801 Madison Street @ Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVERgreen 2-6440

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzianas, savininkas

MOSU SPECIALYBE LIETUVISKĄ DUONA, PYRAGAI, VEDYBINIAUS IR KETOJENS FOR REAMS.

43-04 Junction Blvd.

Corona, Queens, N. Y. 11368

Tel. 779-5158

New Britain, Conn.

Palaidota Marija Rihteraitienė

Spalio 8 d. New Britain ligoninėje mirė Marija Rihteraitienė-Kaminskaitė, kun. Jono Rihteračio motina. Buvo pašarvota Karlono koplyčioje. Buvo daug vainikų ir gėlių.

Koplyčioj klebonas kun. Edvardas Gradeckas sukalbėjo dalį rašančiaus.

Koplyčioje sūnus kun. Jonas Rihteraitis sukalbėjo maldas. Sv. Andriejaus lietuvių bažnyčioj, atlaikytos concelebratinės mišios, kurias laikė septyni kunigai: sūnus kun. Jūnas Rihteraitis, kun. Edvardas Gradeckas, kun. Juozas Matutis, kun. Zenonas Smilga, kun. Paulius Wysocki, kun. Stasys Kaminski ir kun. Robertas Keene. Prasmingą pamokslą pasakė kun. Edvardas Gradeckas.

Mišiose dalyvavo ir Hartfordo vyskupas John Hackett, kuris po mišių prie velionės grabo sukalbėjo maldas, pašlakstė švęstu vandeniu, pasmilkino smilkalais. Per mišias giedojo Elzbieta Liudžiuvienė ir du jaunuoliai.

Palaidota Sv. Marijos kapinėse. Palydėjo: sūnus kun. J. Rihteraitis, kun. L. Smilga, kun. P. Wysocki ir kun. J. Matutis, Grabnešiai buvo: Jonas Zemaitis, Juozas Zemaitis, Jonas Povilaitis, Lawrence Holmes, John Tower ir Jey Ansley.

Po laidotuvių bažnyčios salėje kun. Jonas Rihteraitis su laidotuvių dalyviais papusryčiavo.

Laidotuvėse dalyvavo labai daug žmonių ir apie trisdešimt kunigų.

A. a. Marija Rihteraitienė paliko sūnų kun. Joną Rihteraitį, sūnų Vincą Rihteraitį, gyv. New Haven, Conn., dukterį Mariją Jakiene (Hicks), gyv. New Britain, Conn.,

seserį Agotą Žemaitienę, gyv. New Britain, Conn., ir dvi dukraitės: Patriciją ir Betsy.

M. Rihteraitienė buvo gimusi 1895 metų kovo 14 d. Daržininkų km. Naumiesčio parapijoje, Vilkaviškio apskr. Į šį kraštą buvo atvykusi 1914 metais, 1919 metų birželio 4 d. ištekėjo už Jono Rihteračio, su kuriuo laimingai išgyveno 53-jus metus. Moterystės sakramentą palaimino Waterbury, Conn., Sv. Juozapo parapijos klebonas kun. Juozas Valantiejus.

Jonas Rihteraitis yra miręs prieš 2-jus metus. Jis dirbo fabrike, mašinų tvarkytoju. Velionė rūpinosi namų ruoša, vaikų auklėjimu. Juodu gražiai sugyveno, visur dalyvaudavo abu, vaikams paliko gražų pavyzdį.

Jonas Bernotas

1980 m. Olimpiada Maskvoje

— Tarptautinis Olimpiados komitetas Vienoje nubalsavo 1980 metų Olimpiadą ruošti Maskvoje. Atmeta Los Angeles miesto kandidatūra, nors meras Tom Bradley buvo nuvykęs į Austriją siūlyti savo miestą.

Tar. Sąjunga daug metų stengėsi gauti progą suruošti Olimpiados vasaros žaidimus. Ir šį kartą Tar. S-gos atstovai įrodinėjo, kad dar niekad Olimpiada nebuvo duota suruošti komunistinei valstybei. Jų delegacija atsivežė į Austriją savo stadijonų modelius, atsivežė knyga apie maskviečių charakterį, apie naujai planuojamas sporto sales, baseinus ir kitus reikalingus įrengimus.

TORONTO MIRĖ URTĖ JANKUTĖ

Spalio 4 Toronte mirė Urtė Jankutė.

Ji buvo jauniausia ir veikli Mažosios Lietuvos patriarcho Martyno Jankaus dukra, sulaukusi 68 m.

Martynas Jankus vadinamas Rambyno kalno vaidila, jo dukterys: Urtė, Elzė ir Edė pagristai nusipelnė vaidilučių vardą.

Kas lankė Rambyno kalną prie Nemuno, atsilankydavo ir Bitėnuose, kur sušvito Lietuvai nuostabi šviesa: pirmasis laikraštis "Aušra".

Spaudos bendradarbius, platintojus, knygnešius gelbėti nemažai prisidėjo ir M. Jankaus vaikai - dukterys ir sūnus.

Neregys brolis Kristupas miręs jau ir Kanadoj, savo smuiku dažnai svečius pralinksmindavo.

Jankų vaikams nebuvo lemta eiti auktuju mokslu. Jie pakilo savišviete ir igimtais gabumais.

Velionė Urtė lankė tik Ragainės liaudies mokyklą.

Eidavo ji su motina ir į Ragainės bažnyčią, kur iki 19 m. galo dar

buvo laikomos pamaldos lietuvių kalba.

Velionė Urtė jaunystėje patyrė ir skaudžią dalį, nes per pirmąjį pas. karą įsibrovę rusų kareiviai Jankų ir visą šeimą išvežė į Sibirą.

Jai teko nedėkingam likimui ir vargui skaudžiai pažvelgti į akis ir savoje tėviškėje, nes Bitėniškė atsidūrė laisvės ir finansiniuose sunkumuose.

Velionė Urtė dirbo Lietuvoje ir tremtyje įstaigos tarnautojų darba.

Mielai sutikdavo būti ir šeiminiške mažlietuvių ruošiamuose šventėse ir šūpiniuose.

Atvykusi iš Vokietijos ji pastoviai gyveno Chicagoje, tik netikėtai sunkiai susirgusi nuvyko pas savo seserį Elzę Toronte, ieškodama pagodos.

Toronto ligoninėje, sunkiai paralyžiaus ištikta, mirė. Ją su bažnytinėmis apeigomis palaidojo Toronto evangelikų kunigas V. Žilinskas. Jos kapą puošė ir mažlietuvių vainikas.

DAVENPORT 6-1658

ESTABLISHED 1941

Kodis Funeral Home

63-06 FLUSHING AVE.
MASPETH, NEW YORK

AUGUST W. KODIS

EDWARD A. KODIS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNSYLVANIA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN FUNERAL HOME

WILLIAM H. BEARD, SUPERVISER

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand St., Brooklyn, N. Y. 11211

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVERgreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

Alice's Florist Shop

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y.

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 738-1946.

ČIA RASITE NUOŠIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių paraiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

VIENYBĖ

Jungtinis komitetas, sudarytas iš įvairių organizacijų, lapkričio 23 d., šeštadienį, rengia Lietuvos Gen. Konsulo Aniceto Simučio 65 metų amžiaus sukakties minėjimą. Tas pats komitetas neseniai yra surengęs ir prel. Jono Balkūno pagerbimą.

Pianistės Aldonos Kepalaitės koncertas įvyks sekmadienį, lapkričio-Nov. 17 Town Hall, New Yorke. Programoje - Bach, Chopin, Scriabin, Debussy, Liszt ir kiti kūriniai. Bilietų kainos \$5, \$4.50, \$4.00 ir \$3.00. Galite iš anksto užsisakyti pas N. J. Seaman, 1697 Broadway, New York, N. Y. 10019. Su čekių prašome pridėti sau adresuotą voka.

Montrealio ansamblis Gintaras lapkričio 9 d. koncertuos Kultūros židinyje. Programoje bus liaudies instrumentais - birbynėmis, skudučiais ir ragais atliekama lietuviška muzika ir tautiniai šokiai. Ansambliui vadovauja Zigmas Lapinas. Koncertas įvyksta Atlanto rajono skautų-skaucų suvažiavimo proga.

Henrikas Žemelis (Vyt. Gedrimas), vienas Rezistencinės Santarvės organizatorių, šiomis dienomis lankėsi Lietuvoje.

ALB krašto valdyba kreipiasi į pasaulio lietuvius, ragindama dalyvauti gruodžio 26-31 d. d. Adelaidėje rengiamose Lietuvių Dienose. Šią šventę norima paversti tautinio solidarumo manifestacija lietuviams ir visiems baltiečiams.

Vaižganto vardo klubas, kuris savo svečių paskaitininku neseniai turėjo publicistą Bronį Railą iš Los Angeles, gruodžio 15 d., sekmadienį, rengia popietę poetui Jonui Aisčiui prisiminti.

Nuotraukoje Vienybės skaitytojas ir rėmėjas Alfonsas Marcel-Marcelynas su Donald Manes, Queens Boro Prezidentu, lietuvių draugas Kongresmanas Hugh L. Carry, demokratų kandidatas New Yorke Gubernatoriaus pareigoms etninių grupių reikalų gynėjas. Queens lietuviai, ypač Alfonsas Marcelynas, prašo balsuoti už H. Carry. Nuotrauka gaminta atidarant Queens Centrą už Carry. Dalyvavo nemaža ir lietuvių.

Spalio 5 Minor Gaelic Football Team mūsų tautietį Binkins gražiai pagerbė bankete. Pagerbimas įvyko Joseph J. Diamond Legijono Poste, 403 9th St., Brooklyne. Pagerbimo metu įteikė pagerbėjai ir žymenį, už tam laikraštyje talpinamas gražias nuotraukas.

Frank P. Ažuolas, baigęs Columbia universiteto College of Pharmaceutical Sciences dirba su vaistininku Anthony Rosaci, Ethico Chemists vaistinėje, 206 Prospect Park West, Brooklyne.

Praną Narvydą, sukakusį 90 metų amžiaus, pagerbė grupė draugų kartu su jo giminėmis. Narvydas į Ameriką atvykęs 1907 m. ir gerai pažįstamas New Yorke lietuviams, tiek vyresniosios kartos, su kuriais jis kartu dalyvavo jų organizacijų kūrime ir veikloje, tiek naujakiurams, kuriems jis padėjo įsikurti. Jis yra bendradarbiavęs ir spaudoje rašiniais ir eilėraščių, kurių yra išleista atskiromis knygomis.

Lozoraitis Jungtinių Tautoms prieš Australijos ir N. Zelandijos Pabaltijo pripažinimą Tar. S-gai

Lietuvos Diplomatinio Šefas S. Lozoraitis pristatė Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui nuorašus savo protesto notą, pasiųstą Australijos ir Naujosios Zelandijos vyriausybėms dėl jų suteikto Baltijos Valstybių "inkorporacijos" į Tarybų Sąjungą pripažinimo.

Lydimajame rašte S. Lozoraitis pažymi, jog kalbamų vyriausybių didžiai neteisingas veiksmas paryškina faktą, kuris tegali būti pavadintas neįtikėtiniu. Būtent, kad tuo metu, kada Jungtinės Tautos aktyviai rūpinasi europinių tautų dekolonizavimu bei laisvinimu, Europos vidury Lietuva, Estija ir Latvija tebėra sovietų karinės okupacijos priespaudoje.

Dail. Natalija Jasiukynaitė [ketvirta iš kairės] spalio mėnesį buvo surengusi savo kūrinių parodą Penn & Brush galerijoje New Yorke. Spalio 20 d. buvo svečių priėmimas. Apsilankė daug lietuvių ir amerikiečių. Su viena tokių svečių grupe ji matoma savo paveikslų fone. S. Narkėliūnaitės nuotr.

Juozo Sodaičio tapybos paroda

Dailės parodų sezoną Kultūros židiny šiais metais pradėjo Juozas Sodaitis, iškabinęs 28 paveikslius. Parodą organizavo ir globojo spalio 5 ir 6 d. D. L. K. Birutės draugijos New Yorke skyrius.

Sodaičio tapybos parodoj Židinio mažosios salės sienose kabėjo du skirtingi pasauliai: mus supantis realusis ir pasakų-legendų pasaulis. Tos dvi tikrovės, tie du pasauliai Sodaičio drobėse yra spalvingi. Pasakų motyvuose spalvų skalė žymiai turtingesnė. Spalvos derinamos daugiausia kontrasto būdu. Tas itin ryškų gamtos vaizdų ir natūrmortų kompozicijose. Sodaičio natūrmortai, o jų buvo apstokai, vis kartoja gėles, gėles su obuoliais ar kuriuo kitu vaisium.

Gamtos vaizduose ir natūrmortuose vyrauja žalia ir mėlyna spalva su jai aštriu geltonos spalvos kontrastu. Realiosios parodos dalies spalvinis tonas yra vienodo intensyvumo, su retais ir neryškiais niuansais. Šią parodos savybę dar daugiau paryškino Sodaičio platūs, energingi potėpiai, netaupant dažų.

Parodoje buvo ir du paveikslai, neskaitant Gedimino sapno, urbanistinio peizažo: šv. Mykolo bažnyčia Vilniuje ir Trakų pilies bokštai. Šių kompozicijų vyraujanti spalva yra rusva-plytinė. Gi pagrindinis spalvinis tonas yra toks pat, kaip ir gamtos vaizdų. Paklaustas dailininkas, ar jis šiemet buvęs Lietuvoj ir matęs tuos pastatus, vaizduojamus paveiksluose, atsakė, kad nebuvo (gal būt, nerizikuodamas pasakyti tiesos. Bet čia tik spėjimas), paveikslus tapęs iš atviruko.

Dailininko fantazija lakiau suplazdėjo kompozicijoj Audra ateina. Sūkurioj erdvėj medžiai pasvirę, atrodo, audros išrauti ir nešami padebesiais. Paveikslas ir tapybiškai yra subtilesnis, negu kiti.

Sodaičio kompozicijos pasakų ir legendų motyvais giedrios ir margos. Jų margumas eina iš jų spalvingumo. Jose įkomponuoti žmonių ar gyvulių pavidalai tėra tik gyvųjų simboliai, tik spalvinės dėmės, reikalingos paveikslų struktūrai. Šiuo atžvilgiu ryškiai skiriasi piemenėlio figūra, dailaus-laisvo judesio, sukaupto gyvo veido Poilsio kompozicijoj.

cijoj. Šioj ir kitose kompozicijose gausu stilizuoto ornamento, suderinto su paveikslu tema. Kai kurie paveikslai yra perkrauti - kompoziciniai elementai lipa vienas ant kito kaip, pvz., Gedimino sapne. Daug erdviau ir laisviau Eglėj žalčių karalienėj, Žalčio pasakoj ir kt.

Šios parodos pasakų-legendų motyvais paveikslai priminė ketureilį iš Radausko eilėraščių Pasaka, atspausdo jo pirmam eilėraščių rinkiny Fontanas. Eilėraštis, lyg koks credo, eina pirmuoju.

Pasaulis juokiasi, paspėndęs savo tinklą Ant žemės vieškelį, takelių ir takų.

Klausau, ką Pasaka man gieda kaip lakštingala,

Pasauliu netikiu, o Pasaka tikiu. Atrodo, kad ir šioj parodoj jos lankytojai pasaka patikėjo. . . , nes jau pirmą parodos dieną beveik visi legendiniai paveikslai buvo nupirkti.

Pasaka laimėjo prieš grubią tikrovę. J. Kiznis

Mums rašo

Panaujindamas prenumeratą ir prisiusdamas Vienybei auką, veteranas žurnalistas Kazys Paulauskas iš Centereach, L. I. Valerijai Tysliavienei rašo:

Sveika, miela Mrs. Publisher!

Nepalaužiamos energijos, esi Valerija. Jeigu per tiek daug metų "Senutė" "Vienybė" taip rūpestingai ir maloniai prižiūrėjai. Daug kartų susitelkusios piktos ar pavydžios grupės buvai žiauriai užpuolama ir tiktai už tai, kad abidvi su panele S. Narkėliūnaite Lietuvos esamą padėtį teisingai pavaizdavote. Čia, kaip Amerikoje gimus ir augus lietuvaite, pasireiškei meilėje Lietuvai daugiau negu kai kurie iš Lietuvos atvykę bėgliai.

Už tai sveikinu Tave ir panelę Narkėliūnaite, abiem linkėdamas tvirtos sveikatos ir nepalaužiamos energijos Lietuvos garbei veikmuose.

Judvi gerbiantis, Dėdė Balamutas